



IV Pla

per a la
Igualtat
d'Oportunitats
de l'Alt Urgell

2016-2019



Consorci
d'atenció
a les persones
de l'**Alt Urgell**



**Consell Comarcal
de l'Alt Urgell**



Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones



PRESENTACIÓ

El Consell Comarcal de l'Alt Urgell, amb l'adhesió dels ajuntaments de la comarca i el suport de l'Institut Català de les Dones, promou les polítiques adreçades a garantir la igualtat d'oportunitats entre homes i dones al nostre territori des de l'any 2003.

Des dels inicis d'aquest projecte fins enguany, la societat ha realitzat importants avenços en l'apoderament de les dones i en el canvi de visió des de la perspectiva masculina de les activitats diàries, tant domèstiques com socials, laborals i de lideratges, que han permès una societat més activa i igualitària.

La paritat en els càrrecs públics de consellers i conselleres del Consell Comarcal, l'augment del nombre d'alcaldeses i regidores, d'estudiants universitàries i la incorporació de les dones en tota mena d'oficis, abans reservats als homes, són exemples que mostren els canvis produïts.

Encara, però, hem de veure i sentir com nombroses dones pateixen greus agressions, i tantes més que romanen invisibles. Els mitjans de comunicació mantenen encara uns estereotips de gènere tant en l'àmbit musical, com al cinema i en la publicitat, dels que cal anar prenent consciència i finalment eradicant.

El marc normatiu internacional, amb la Unió Europea al capdavant, i els governs de l'Estat i Autonòmic, amb la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, i la recentment aprovada Llei 17/2015, d'igualtat efectiva de dones i homes per part de la Generalitat, han donat i prenen un fort impuls per implementar la visió igualitària en tots els àmbits de l'administració, com a model a seguir per la resta del món laboral, des de la vessant normativa. Ara cal però que esdevinguin una realitat en el dia a dia de totes les persones.

Moltes institucions estan implicades en aquest projecte, les educatives, les socials, les polítiques, i tantes persones que, amb la seva acció personal diària, aconsegueixen que la nostra societat sigui cada dia més equitativa i preparada, perquè qui guanya és tothom. Els potencials de cadascú són importants, i la suma de tots és la que fa que, en definitiva, una societat progressi en tots els seus aspectes.

El món rural, que és la nostra realitat quotidiana, camina també en aquesta direcció. La tecnologia ens apropa al món, la comarca és capdavantera en moltes iniciatives perquè tothom tingui les mateixes oportunitats, i les dones pirinenques mantenen l'esperit de superació que identificava les nostres avantpassades amb noves iniciatives fruit de les oportunitats i els recursos que ofereix la muntanya, malgrat les dificultats que ens imposa la llunyania i l'orografia d'aquest territori.

Encoratgem tothom, homes i dones del Pirineu, a treure el millor de nosaltres perquè aquests objectius siguin realitats el més aviat possible.

Jesús Fierro i Rugall

President del Consell Comarcal de l'Alt Urgell

.....

1. INTRODUCCIÓ	4
2. SÍNTESI	6
3. MARC NORMATIU DE LES POLÍTIQUES D'IGUALTAT	8
4. CRITERIS D'ORIENTACIÓ	14
5. DIAGNOSI DE L'ENTORN	17
6. AVALUACIÓ DEL III PIO (2012-2015)	45
7. PLANIFICACIÓ ESTRATÈGICA DE DISSENY DEL IV PLA COMARCAL	57
8. DESENVOLUPAMENT DEL IV PIO: FINALITAT, EIXOS D'ACCIÓ, OBJECTIUS I MESURES	58
9. SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA COMARCAL	68
10. BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ	70



1. INTRODUCCIÓ

El Pla Comarcal per a la Igualtat d'Oportunitats de l'Alt Urgell, per al període 2016-19, és el pla de treball del Consell Comarcal de l'Alt Urgell que recull les estratègies encaminades a assolir un model just de relacions socials entre dones i homes, mitjançant la definició d'objectius a curt i mitja termini. El present Pla és el quart programa de polítiques d'igualtat impulsat pel Consell Comarcal, amb el suport de la Generalitat de Catalunya, mitjançant l' Institut Català de les Dones, i la col·laboració dels Ajuntaments, entitats, agents i centres educatius del territori.

Les accions previstes en el pla d'actuació política estan adreçades, d'una banda, a vèncer les diferents dimensions de la discriminació de gènere: les estructurals, derivades de la divisió sexual (espai i treball) i les culturals, derivades de la imposició de determinats patrons d'interpretació de la realitat social (rols i estereotips). I, d'altra banda, determinades a construir un model real d'igualtat a partir de generar propostes que tinguin possibilitats efectives de produir canvis en la realitat material i en la simbòlica. En definitiva, avançar amb passes fermes per tal d'assolir la igualtat efectiva de dones i homes i prevenir i actuar contra la violència masclista, per tal d' aconseguir avenços en la seva eradicació definitiva.

En el plantejament del procés s'ha tractat de d'implementar una estratègia participativa de cara a situar la població, les associacions, les entitats i els centres educatius del territori en el punt central de redacció del projecte.

En aquest sentit, les dades per a l'elaboració del pla s'han obtingut de fonts d'informació primària, de tipus qualitatiu, mitjançant entrevistes en profunditat i reunions de grup; i de tipus quantitatiu, mitjançant enquestes digitals adreçades a la població major de 16 anys. Les fonts secundàries emprades han estat les memòries tècniques anuals del Consell Comarcal del projecte de desenvolupament de polítiques de dones del període 2012-15 i estadístiques del territori extretes de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

En relació amb les administracions locals, s'han realitzat accions concretes per implicar els 19 municipis de la comarca, fent-los coneixedors del pla, convidant-los a la trobada d'agents Claus de la comarca, fent entrevistes en profunditat i sol·licitant la seva col·laboració en la difusió de l'enquesta digital. S'ha fet arribar al correu oficial dels Ajuntaments de la comarca informació sobre la finalitat de l'actualització del Pla i el procés d'elaboració, això com els enllaços a les enquestes.



S'ha realitzat una trobada d'agents claus a la que estaven convocats els Ajuntaments i les entitats del territori. La participació ha estat alta amb una assistència de 14 representants de consistoris, centres educatius, entitats socials i associacions culturals. Les aportacions i intercanvis han estat molt valuoses donat que es tractava de dones amb sensibilitat de gènere i interessades en la implementació de plans i accions d'igualtat. En la vessant negativa, cal destacar que l'assistència ha estat exclusivament femenina.

A més a més, s'han desplegat accions específiques adreçades al jovent, atès que és un grup de població amb condicionants particulars derivats de la seva edat. Amb la col·laboració de l'Institut de Secundària Joan Brudieu i l'escola La Salle s'han dut a terme quatre tallers sobre igualtat amb joves de Batxillerat i de Cicles Formatius en el que han participat un total aproximat de 250 alumnes.

Per tal de difondre el procés i l'enquesta en línia per a la població en general es va crear un enllaç a la plana web del Consell Comarcal. Així mateix la informació es va enviar a llistats de correus electrònics de persones claus per la seva participació en projectes i accions en matèria d'igualtat, a associacions de dones, a les associacions de mares i pares i centres educatius de la comarca i a llistats de correu electrònic d'associacions. Les enquestes digitals van romandre actives des del 10 de desembre al 26 de gener i es van recollir un total de 110 respostes.

2. SÍNTESI

El IV Pla Comarcal per a la Igualtat d'Oportunitats de l'Alt Urgell, per al període 2016-19, es desenvolupa en virtut i d'acord amb la Llei estatal 3/2007, de 22 de març, i la Llei catalana 17/2015, de 21 de juliol, de igualtat efectiva entre dones i homes.

Els principals **esculls o factors de desigualtat** a l'Alt Urgell estan derivats principalment de **l'assignació tradicional dels rols de gènere**, els estereotips i el repartiment diferenciat de tasques, el **desequilibri en la temporalitat, categoria laboral i salari entre dones i homes**, la **realitat geogràfica de la comarca** i les conseqüents dificultats de mobilitat i d'accés als serveis, la encara **desigual presència de la dona en alts càrrecs** i la **invisibilitat i reduïda presència pública de persones LGTBI**

Objectiu

Eliminar qualsevol tipus de desigualtat o discriminació, per raó de gènere., així com prevenir i **actuar contra la violència masclista**, per tal d'aconseguir avenços en la seva eradicació definitiva

Els **factores favorables** per assolir els objectius del IV Pla són, la **dinàmica d'implementació de la perspectiva de gènere desenvolupada amb els tres plans anteriors**, els **recursos i serveis en actiu** (SIAD, CIE, Centre Obert, Asexora't,...), la **voluntat tècnica i política**, la **coordinació entre agents** de la comarca i àrea territorial del Pirineu, l'existència del Protocol d'Actuació en violències masclistes i del PIO intern del Consell.

Els **aspectes que cal enfortir** són el **suport a la dona** (des de l'àmbit professional, formatiu, psicosocial, ...) i als **col·lectius de dones o que treballen en clau de gènere**, ja sigui potenciant la seva tasca i proporcionant espais o recursos, sensibilitzar la població i **posar en valor la importància de la coresponsabilitat**, assessorar i **formar les empreses** en promoció de la igualtat i reforçar l'atenció integral contra les violències masclistes.

Els **pilars ideològics** del Pla són:

Apoderament
Igualtat de gènere
Igualtat d'oportunitats
Transversalitat
Diversitat
Participació
Territorialitat

El Pla parteix d'uns principis rectors com són el fet d'integrar un **enfocament de gènere adequat a la realitat del territori** i de les persones que el conformen, **involucrar agents i dones i homes** en la praxi política, **reduir les diferències** entre homes i dones i **prestar atenció a la realitat diferenciada de les dones, o persones LGTBI** en diferents temàtiques i dissenyar actuacions que s'hi adaptin o hi donin resposta.



El IV Pla està vertebrat per quatre eixos d'acció generals, dels que parteixen els objectius específics:

EIXOS	OBJECTIUS ESPECÍFICS
EIX 1 APODERAMENT DE LES DONES	• Impulsar i recolzar l'autoorganització de les dones arreu del territori. • Millorar la participació i visibilització de les dones en l'àmbit públic. • Impulsar la projecció cultural amb perspectiva de dona i LGTBI. • Commemorar diades (8 març, 28 maig, 28 juny, 15 octubre i 25 novembre) per tal de reflexionar, visibilitzar, manifestar i celebrar.
EIX 2 IGUALTAT PLENA	• Millorar l'ocupabilitat i l'ocupació de les dones • Pal·liar les mancances estructurals i millorar la igualtat d'oportunitats • Compromís polític de visualització de la diversitat social
EIX 3 PERSPECTIVA DE GÈNERE	• Reconeixement del treball domèstic i de cura i impuls de la importància de la coresponsabilitat • Implementar serveis i accions que afavoreixin la conciliació • Renovar el compromís polític per mostrar l'aposta per la transversalitat • Millorar la coordinació i la cooperació interdepartamental, interinstitucional i amb les associacions i agents socials en la promoció de la igualtat • Potenciar programes de coeducació per a la igualtat de gènere
EIX 4 ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES	• Enfortir les tasques de prevenció de la violència masclista • Millorar la formació i establir circuits d'actuacions comuns • Impulsar campanyes en espais d'oci i festius per prevenir la manifestació de conductes sexistes i violència masclista. • Intensificar la coordinació de recursos i serveis entre les diferents administracions públiques • Reforçar l'atenció integral i potenciar els recursos disponibles. • Mostrar des de la Institució tolerància zero a les violències masclistes

3. MARC NORMATIU DE LES POLÍTIQUES D'IGUALTAT

El present Pla Comarcal es desenvolupa en virtut dels acords i marcs legislatius vigents d'abast internacional, europeu, estatal, català i comarcal que tenen per objectiu eliminar qualsevol tipus de desigualtat o discriminació, directa o indirecta, per raó de gènere.

INTERNACIONAL

1979. La convenció de les Nacions Unides sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona (CEDAW), i posteriorment el seu protocol facultatiu, reconeixen la necessitat de canviar les actituds, mitjançant l'educació dels homes i les dones, perquè acceptin la igualtat de drets i superin les pràctiques i prejudicis basats en rols estereotipats.

1993. La conferència dels Drets Humans de Viena va proclamar que els drets humans de les dones i les nenes formen part integral dels drets humans universals. Així mateix, es reconeix la importància de la lluita per eradicar la violència envers les dones.

1995. La Declaració de Beijing, sorgida de la IV Conferència Mundial sobre les Dones, crea un nou escenari per a les polítiques d'igualtat i, concretament, en les accions contra la violència masclista. Per primer cop es reconeix que les causes de la violència són estructurals i es dona una definició de violència de gènere: "L'expressió violència contra les dones significa qualsevol acte de violència basat en el gènere que té com a resultat, o és probable que tingui com a resultat, danys i patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant en la vida pública com en la privada".

1997. La Resolució de la Comissió de Drets Humans de Nacions Unides 2000/49 condemna tots els actes de violència masclista contra les dones, i especialment la violència contra les dones en situacions de conflicte armat.

1997. Resolució del Parlament Europeu "Tolerància zero contra la violència envers les dones" i el seu desenvolupament l'any 1999.

2001. Decisió Marc del Consell d'Europa sobre l'Estatut de la víctima en el procés penal, que senyala la importància d'evitar processos de victimització secundària i la necessitat de serveis especialitzats i d'organitzacions de suport.



2002. Directiva 2002/73 del Parlament Europeu i del Consell relativa a l'aplicació del principi d'igualtat entre dones i homes en allò relatiu a l'accés a l'ocupació, a la formació i promoció professionals i a les condicions de treball. Es contempla atorgar protecció en els supòsits d'assetjament i assetjament sexual a la feina.

2010. Revisió de la Plataforma d'Acció de Pequín. Assemblea General Extraordinària de les Nacions Unides: Beijing +15.

2011. Inauguració de l'agència UNWomen (ONU Dones), entitat creada per l'Assemblea de les Nacions Unides, per a la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones.

EUROPEU

1982. Inici dels programes comunitaris / Estratègia marc sobre igualtat entre dones i homes (2001-2005) / V Programa marc (2001-2006) / Pla de treball per a la igualtat entre dones i homes 2006-2010 / Inici de les accions positives (76/207).

1995. Carta Europea de les Dones a la Ciutat.

1996. Aposta per la gestió transversal de gènere (gender mainstreaming) a partir de la Comunicació 96/67: "Integrar la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en el conjunt de les polítiques i accions comunitàries."

1997. Aprovació del Tractat d'Amsterdam (TUE): art. 2: estableix la promoció de la igualtat entre dones i homes com a objectiu de la UE. art. 3.2: obliga la UE al compliment dels seus objectius, a tractar d'eliminar les desigualtats i a promoure la igualtat entre dones i homes.

2002. Aprovació de la Directiva 2002/73 del Parlament Europeu i del Consell que modifica la Directiva 76/207/CEE, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat de tracte entre dones i homes en l'accés al treball, la formació, la promoció professional i les condicions de treball.

2007. Any de la Igualtat d'Oportunitats / Creació de l'Institut Europeu d'Igualtat de Gènere.

2010. La Carta de la Dona –COM(2010)78-/ Estratègia per a la igualtat entre dones i homes per al període 2010-2015.

ESTATAL

1978. La Constitució Espanyola propugna entre els seus valors la igualtat i l'obligació dels poders públics de promoure les condicions per a la llibertat i la igualtat de l'individu. Com a drets fonamentals s'estableixen: la igualtat davant la llei i la no discriminació, entre d'altres,



per raó de sexe, i el dret a la vida, a la integritat física i moral, i la prohibició de la tortura i les penes o tractes inhumans o degradants.

2003. Llei Orgànica 11/2003 del 29 de setembre de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social de les persones estrangeres. També la **Llei Orgànica 15/2003 que modifica el Codi Penal o la Llei 27/2003 reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica.** Aquesta darrera Llei ha suposat una nova fita en les mesures adoptades des dels poders públics.

2004. Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la Violència de Gènere. És la primera Llei integral europea que recull una resposta global a la violència de gènere, amb la inclusió d'aspectes preventius, educatius, socials, assistencials, sanitaris i penals.¹

2007. Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes

2007: Plan estratégico de igualdad de oportunidades (2008-2011) / Plan para favorecer la igualdad entre mujeres y hombres en el medio rural.

CATALÀ

2008. Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista. El Parlament de Catalunya aprova la Llei dels drets de les dones contra la violència masclista. Aquesta Llei parteix de la premissa que els drets de les dones són drets humans i que la violència masclista és una vulneració dels mateixos que impedeix el desenvolupament de la seva ciutadania, autonomia i llibertat. Igual que la Llei Integral estatal recull una sèrie de mesures que aprofundeixen en la sensibilització, prevenció, atenció i recuperació de les dones víctimes, defineix les competències de les diferents administracions i estableix nous drets per a les víctimes.²

¹ Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la Violència de Gènere https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2005/01/01/pdfs/A00249-00279.pdf

² Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista. http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?documentId=491383&action=fitxa

2012. Pla estratègic de polítiques de dones 2012-2015. És una estratègia innovadora i transformadora que suposa un trencament amb la dinàmica d'execució operativa que havia primat en els plans anteriors i l'aposta per un canvi en la metodologia, l'organització i la cultura de treball.

2014. Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Per garantir el dret a la igualtat i a la no-discriminació per motius d'orientació sexual i identitat o expressió de gènere, i per assegurar que a Catalunya es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en llibertat.

2015. Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva entre dones i homes. La Llei d'igualtat efectiva en el seu preàmbul explicita que el dret fonamental de la igualtat entre dones i homes constitueix un valor fonamental per a la democràcia i és una necessitat essencial en una societat democràtica moderna que desitja eradicar el sistema patriarcal, androcèntric i sexista³.

COMARCAL / LOCAL

1985. Llei 7/1985, de 2 d'abril. La Llei reguladora de les bases del règim local, que estableix que tant els municipis com les diputacions poden realitzar activitats complementàries amb d'altres administracions públiques pel que correspon a la promoció de les dones.

2005. I Pla d'Igualtat d'Oportunitats de l'Alt Urgell (2005-2007). Elaborat a partir de la feina realitzada pel Grup de Treball creat l'any 2003 amb tècnics de diferents àrees i representants polítics, partint de la sensibilització del Consell Comarcal cap a les necessitats envers les actuacions, la dinamització i l'atenció a les dones de la comarca.

Protocol d'actuació per a l'atenció integral de les víctimes de violència de l'Alt Urgell. Amb l'objectiu principal de proporcionar informació i pautes d'actuació úniques per tot el territori que facilitessin als agents implicats la detecció dels maltractaments així com l'estudi, la valoració, el diagnòstic, el tractament i el posterior seguiment del cas, evitant duplicitats en les actuacions i, en definitiva, buscant que la víctima tingués un únic referent.

2008. II Pla d'igualtat d'oportunitats de l'Alt Urgell (2008-2011). Continuació renovada de l'anterior, que va endegar l'any 2005, davant la situació d'inexistència d'un programa específic per desenvolupar polítiques de promoció de la igualtat.

³ Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva entre dones i homes
<http://portaldogc.gencat.cat/utisEADOP/PDF/6919/1436051.pdf>



2009. Protocol d'actuació en casos d'assetjament sexual per raó de sexe del Consell Comarcal de l'Alt Urgell. Per garantir el dret de totes les persones a un entorn de treball productiu i segur i l'obligació de construir un ambient que respecti la dignitat de les persones treballadores de l'empresa

2010. I Pla d'Igualtat del Consell Comarcal de l'Alt Urgell (2010-2013). Nascut de la voluntat política i tècnica del Consell Comarcal de l'Alt Urgell de dur a terme accions per tal de fomentar la igualtat d'oportunitats en les seves actuacions, a més de complir amb la legislació vigent.

I Pla d'Igualtat de l'Ajuntament de la Seu d'Urgell (2010-2013). Valoració i continuïtat sobre les experiències prèvies i anàlisis dels passos següents necessaris per al municipi; un compendi que pretén adequar els serveis, recursos i accions a les necessitats, aspiracions i inquietuds recollides al llarg dels anys 2005- 2009.

Protocol d'actuació en casos d'assetjament sexual per raó de sexe de l'Ajuntament d'Oliana. Per garantir el dret de totes les persones a un entorn de treball productiu i segur i l'obligació de construir un ambient que respecti la dignitat de les persones treballadores de l'Ajuntament.

2011. Protocol d'actuació en casos d'assetjament sexual per raó de sexe de l'Ajuntament de la Seu d'Urgell. Per garantir el dret de totes les persones a un entorn de treball productiu i segur i l'obligació de construir un ambient que respecti la dignitat de les persones treballadores de l'Ajuntament.

Protocol d'actuació en casos d'assetjament sexual per raó de sexe del Consorci d'Atenció a les Persones de l'Alt Urgell. Per garantir el dret de totes les persones a un entorn de treball productiu i segur i l'obligació de construir un ambient que respecti la dignitat de les persones treballadores del Consorci.

2012. III Pla d'Igualtat d'oportunitats de l'Alt Urgell (2012-2015) i adhesió ajuntaments. Eina clau per poder portar a terme una acció eficaç i d'acord amb les necessitats específiques de la comarca i la gent que hi viu.

Protocol d'actuació en cas de violència masclista a l'Alt Urgell. Actualització del protocol de 2005.

2015 II Pla d'Igualtat del Consell Comarcal de l'Alt Urgell (2016-2019). Quart programa de polítiques d'igualtat impulsat pel Consell Comarcal, amb el suport de la Generalitat de

***IV Pla per a la Igualtat d'Oportunitats de l'Alt Urgell**

Catalunya, mitjançant l' Institut Català de les Dones, i la col·laboració dels ajuntaments, entitats, agents i centres educatius del territori.

I Pla d'Igualtat de l'Ajuntament de la Seu d'Urgell (2016-2019). Diagnosi i propostes d'actuació de la situació interna de l'Ajuntament en matèria d'igualtat.

I Pla d'Igualtat de l'Ajuntament d'Oliana (2016-2019). Diagnosi i propostes d'actuació de la situació interna de l'Ajuntament en matèria d'igualtat.

4. CRITERIS D'ORIENTACIÓ

Les diferents fases de desenvolupament del Pla han de partir d'uns criteris estratègics clars i comuns per als agents i entitats involucrats, per tal que el Pla no quedi en un requeriment simbòlic o formal i que integri un enfocament de gènere, adequat a la realitat del territori.

Els objectius, eixos d'acció i les mesures recollides en el present pla es sustenten en un pilars ideològics o principis rectors que guien el desenvolupament de les polítiques en matèria d'igualtat, com són:

APODERAMENT

Parteix de la base que per superar les desigualtats existents que causen discriminacions per raons de gènere, cal la implicació social en el procés de transformació. Augmentar la participació de les dones en la presa de decisions i espais de poder, propiciar els espais i els recursos per incrementar la presència de les dones en els espais públics i de direcció. Així mateix, posar en valor i treballar de la mà dels col·lectius i organitzacions de dones i/o per a la igualtat.

El concepte apoderament també incideix en una altra dimensió, com és la presa de consciència. Abasta un exercici individual i col·lectiu de recuperació o assoliment de la pròpia dignitat com a dones.

IGUALTAT DE GÈNERE

La igualtat de gènere s'entén com la llibertat de tots els éssers humans de desenvolupar les seves habilitats personals i prendre decisions sense limitacions per raó de gènere, i que els diferents comportaments, aspiracions i necessitats de dones i homes siguin igualment considerats, valorats i afavorits. És la base principal sobre la que assenten les bases reguladores de construcció d'una transformació social avesada a garantir l'equitat.

IGUALTAT D'OPORTUNITATS ENTRE DONES I HOMES

La igualtat d'oportunitats entre dones i homes pot definir-se com l'absència d'obstacles o barreres per raó de sexe en la participació econòmica, política, cultural i social, és a dir, el dret de cada persona a escollir el seu propi camí sense que el fet d'haver nascut dona o home l'obligui o la limiti en les seves activitats privades o públiques.

L'aplicació d'aquest principi en el disseny i la implementació de les polítiques públiques permet detectar situacions de desavantatge i compensar o eliminar les barreres que dificulten o impedeixen que les dones desenvolupin la seva trajectòria personal i professional amb les mateixes oportunitats que els homes.

TRANSVERSALITAT DE GÈNERE (Gender mainstreaming)

La transversalitat de gènere és l'organització o reorganització, la millora, el desenvolupament i l'avaluació dels processos polítics, de manera que una perspectiva d'igualtat entre dones i homes s'incorpori a totes les polítiques, en tots els nivells i en totes les etapes, pels agents normalment involucrats en l'adopció de mesures polítiques. conciliació de la vida personal, familiar i laboral, la participació, etc.

Integrar, doncs, la perspectiva de gènere en l'agenda política de la comarca i dels seus municipis, ha de ser un dels principis rectors d'aquest IV Pla comarcal, per tal d'abordar els problemes d'igualtat de gènere amb polítiques específiques en cada àmbit d'actuació, com per exemple l'educació, la formació, la salut, la conciliació de la vida personal, familiar i laboral, la participació, la mobilitat, etc.

És a dir, dissenyar i avaluar el conjunt de les polítiques públiques sota el criteri d'identificar i preveure les seves repercussions diferenciades sobre les diferents identitats de gènere i les desigualtats que això genera i perpetua. Es tracta de prestar atenció a la realitat diferenciada de totes les persones, sense exclusió, en totes les diferents temàtiques i dissenyar actuacions que s'hi adaptin o hi donin resposta.

DIVERSITAT

La diversitat, que forma part de totes les societats, no es pot entendre destacant només les diferències pròpies d'una única condició (sexe, ètnia, etc.), sinó que són el fruit de combinacions socials més complexes en les quals intervenen la cultura, la classe i el gènere.

Les dones, com els homes, no són un conjunt homogeni, sinó divers i diferent, per la qual cosa el principi de diversitat implica tenir en compte les diferències i, alhora, les similituds. Les desigualtats existents provenen, no de la diversitat en si mateixa, sinó de les discriminacions que es produeixen davant aquesta diversitat.

Així, doncs, tenir en compte aquest principi comporta gestionar la diversitat com a font d'enriquiment i saber valorar els diferents interessos i les necessitats de les persones que són

diferents entre si, per la seva ètnia o la seva cultura, però també cohesionar tot allò que els és comú i complementari.

Ahora, cal tenir en compte els principis de la Llei 11/2014.

PARTICIPACIÓ

El principi de participació està directament relacionat amb el de transversalitat, ja que sense participació és molt difícil aconseguir la transversalitat de gènere en tots els àmbits de la vida d'un municipi, i per extensió d'una comarca. El desenvolupament de polítiques públiques de gènere requereix la intervenció conjunta i coordinada de diferents professionals de l'estructura municipal, i comarcal, però també de les institucions, entitats, teixits empresarial i associatiu i de la ciutadania en general.

Participar, doncs, significa involucrar diferents actors de la comarca tant en el procés d'elaboració com en la implementació i posterior avaluació del IV Pla comarcal per la igualtat d'oportunitats 2016-2019. D'aquesta manera els homes i les dones de la comarca, des de la triple vessant com a persones, com a professionals i com a integrants de diferents col·lectius o entitats, esdevenen agents actius de transformació d'una societat que vol fer de la igualtat de gènere entre dones i homes un dels seus pilars de convivència.

TERRITORIALITAT

Adequació i adaptació a les necessitats de la població, impulsant les mesures més adients a les necessitats dels diversos col·lectius de dones i entorns que configuren la població i el territori de l'Alt Urgell. Actuar de manera conscient i coherent amb la realitat determinada pel territori i actuar en conseqüència per afavorir l'eliminació de les desigualtats existents entre la capital de la comarca i la resta del territori.

Enfortir el treball en xarxa, la coordinació interdepartamental i interadministrativa a tots els àmbits, per evitar que les polítiques de dones s'adscriguin únicament a una àrea de l'administració.

Cal promoure mesures específiques adreçades a la igualtat des de tots els nivells de l'administració a l'Alt Urgell. Tractar sempre, des de totes les àrees de l'administració, dades i informacions desagregades per sexes per tal de disposar d'informació real sobre la situació de les dones i homes a la comarca.

5. DIAGNOSI DE L'ENTORN

L'anàlisi de la realitat del territori aporta dades reals i estadístiques sobre la composició de la població, dels nuclis municipals i dels recursos existents. Els indicadors contenen les darreres dades publicades per organismes oficials. L'objectiu de l'estudi quantitatiu és conèixer la situació de la població de la comarca, especialment de les dones, i detectar possibles situacions de desigualtat, així com les seves causes, per tal de buscar i aplicar solucions.

DEMOGRAFIA

Les dades de població publicades l'any 2014 xifraven en 20.878 el nombre de persones empadronades a la comarca de l'Alt Urgell, de les quals 10.526 (el 50,4%) són dones i 10.352 (el 49,6%) són homes. Amb una superfície de 1.377,9 km², l'Alt Urgell és la segona comarca més gran de Catalunya, després de la Noguera. Té una densitat territorial de tant sols 14,4 habitants/km², no obstant, és la comarca més poblada de l'àmbit territorial de l'Alt Pirineu i Aran, representant el 28'38 % de la població.

La població de l'Alt Urgell manté la distribució en 19 municipis i 11 entitats municipals descentralitzades, que inclouen els 126 nuclis de població que encara es mantenen habitats, la majoria amb poblacions extremadament reduïdes.

Més del 55 % de la població es concentra a la capital de la comarca, la Seu d'Urgell, que ha estat sempre la capital natural. La Seu ocupa l'espaiosa i estratègica plana de l'Urgellet, on conflueixen els rius Segre i Valira i les principals vies naturals dels Pirineus. L'any 2014 comptava amb 12.366 habitants (6.398 dones i 5.968 homes), el que suposa gairebé el 60% de la població de la comarca. És la principal concentració urbana de l'Alt Pirineu i l'únic nucli amb més de 2.000 habitants de l'Alt Urgell.

Bona part dels nuclis de població dels municipis de Montferrer i Castellbó, de Ribera d'Urgellet i alguns de les Valls de Valira es poden considerar com a part de l'aglomeració urbana de La Seu d'Urgell, el que vol dir que més de les dues terceres parts de la població comarcal viu en aquesta aglomeració. La dinàmica recent de la població reforça la concentració urbana de la població de l'Alt Urgell en la capital i els municipis propers situats al llarg de la C-14 i N-260, vies principals d'accés a la comarca.

La població de la comarca, distribuïda per municipis, es reparteix de la forma següent:

Gràfic 1. Població de l'Alt Urgell, per sexes i municipis

Municipi	Entitats de població	Dones	Homes	Habitants
Alàs i Cerc	Alàs, Cerc, el Ges, la Bastida d'Hortons, Ortedó, Torres d'Alàs, Vilanova de Banat	174	182	356
Arsèguel	Arsèguel, el Pont d'Arsèguel	36	45	81
Bassella	Aguilar, Altés, Bassella, Castellnou de Bassella, Guardiola, la Clua, Mirambell, Ogern, Serinyana	119	125	244
Cabó	Cabó, el Pujal de Cabó, el Vilar de Cabó	48	50	98
Cava	Ansovell, Cava, el Querforadat	26	34	60
Coll de Nargó	Coll de Nargó, Gavarra, les Masies de Nargó, Montanissell, Sallent, Valldarques	291	296	587
Estamariu	Estamariu	48	71	119
Fígols i Alinyà	Alinyà, Canelles, Fígols, l'Alzina d'Alinyà, Perles	113	147	260
Josa i Tuixén	Josa del Cadí, Tuixén	54	74	128
Montferrer i Castellbò	Albet, Aravell, Avellanet, Bellestar, Canturri, Carmeniu, Cassovall, Castellbò, el Balcó del Pirineu, Guils del Cantó, aeroport de la Seu d'Urgell i Andorra, les Eres, Montferrer, Pallerols del Cantó, Sallent de Castellbò, Sant Andreu de Castellbò, Sant Joan de l'Erm, Sant Joan de l'Erm, Santa Creu de Castellbò, Sarcèdol, Saulet, Seix, Sendes, Solanell, Solans, Turbiàs, Vilamitjana del Cantó, Vila-rubla.	478	549	1.027
Oliana	El Castell, les Anoves, Oliana	948	922	1.870
Organyà	Organyà	428	413	841
Peramola	Castell-llebre, Cortiuda, Nuncarga, Peramola, Tragó	172	177	349
El Pont de Bar	Ardaix, Aristot, Bar, Castellnou de Carcolze, el Pont de Bar, els Arenys, els Banys de Sant Vicenç, Toloriu	72	100	172
Ribera d'Urgellet	Adrall, Arfa, Castellar de Tost, el Pla de Sant Tirs, els Hostalets de Tost, la Coma de Nabiners, la Freita, la Parròquia d'Hortó, les Bordes d'Arfa, Montant de Tost, Nabiners, Sant Pere Codinet, Sauvanyà, Torà de Tost	459	504	963
La Seu d'Urgell	Castellciutat, el Poble-sec, la Seu d'Urgell, Sant Antoni, Sant Pere, Santa Magdalena, Serrat de la Capella	6.398	5.968	12.366
Valls d'Aguilar	Argestues, Bellpui, Berén, Biscarbó, Castellàs, els Castells, Espaén, Junyent, la Guàrdia d'Ares, Miravall, Noves de Segre, Taús, Trejuvell	142	156	298
Valls de Valira	Anserall, Arcavell, Arduix, Argolell, Ars, Asnurri, Baixos de Calbinyà, Bescaran, Calbinyà, Civís, la Farga de Moles, Os de Civís, Sant Antoni, Sant Joan Fumat, Sant Pere	420	429	849
La Vansa i Fórnols	Adraén, Colldarnat, Cornellana, Fórnols, la Barceloneta, Montargull, Ossera, Padrinàs, Sant Pere, Sisquer, Sorribes	100	110	210
TOTAL		10526	10352	20878

Font: Entitats de població. Web Diputació de Lleida. Població. Idescat. 2014



EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ

Fins l'any 2009 la població a la comarca de l'Alt Urgell desenvolupa un increment considerable de la població, degut sobretot a l'arribada de nova ciutadania, però a partir d'aleshores mostra una frenada que es manté fins al 2011 en que va iniciar una clara davallada, que es manté en l'actualitat.

Gràfic 2. Evolució de la població als municipis de la comarca de l'Alt Urgell. Període 1986-2014.

Municipi	1986	1991	1996	2001	2006	2008	2010	2012	2014
Seu d'Urgell, la	10.101	10.374	10.711	11.101	12.533	12.986	13.060	12.529	12.366
Oliana	2.075	2.017	1.844	1.856	1.939	1.949	1.945	1.920	1.870
Montferrer i Castellbò	631	659	730	753	944	1.070	1.086	1.036	1.027
Ribera d'Urgellet	817	822	743	820	971	991	982	997	963
Valls de Valira	745	818	748	775	744	861	826	848	849
Organyà	1.079	1.040	1.010	989	961	946	942	895	841
Coll de Nargó	684	623	606	601	618	628	619	595	587
Alàs i Cerc	424	403	409	391	404	396	386	376	356
Peramola	408	393	375	381	377	374	387	369	349
Valls d'Aguilar	234	229	302	315	314	305	304	300	298
Fígols i Alinyà	377	347	306	289	254	280	282	278	260
Bassella	393	367	341	306	256	258	259	246	244
Vansa i Fórnols, la	160	167	174	166	196	188	219	206	210
Pont de Bar, el	171	169	142	163	193	189	194	184	172
Josa i Tuixén	134	145	141	157	176	159	141	140	128
Estamariu	140	134	135	124	117	115	123	128	119
Cabó	159	142	127	119	104	99	95	94	98
Arsèguel	83	101	101	101	100	93	103	91	81
Cava	50	51	61	59	56	55	57	60	60
TOTAL	18.865	19.010	19.006	19.466	21.257	21.942	22.010	21.292	20.878

Font: Idescat. Elaboració pròpia

Podem observar que els grans municipis més propers a la capital de comarca com són Valls de Valira, Montferrer i Castellbò i Ribera d'Urgellet, tot i que continua la tendència al descens de la població dels darrers anys en el dos darrers municipis, mantenen una població força estable. A l'altra banda de la comarca, Oliana es manté com a capital de la zona sud, tot i que la tendència és també a la baixa. En el centre, Organyà mostra un decreixement constant de la població, mentre que Valls d'Aguilar aconsegueix mantenir una certa estabilitat.

Quan als municipis més muntanyosos, a la vall de la Vansa trobem una estabilitat poblacional, amb un petit increment.. Els petits municipis de Cabó, Cava també mantenen la seva població, i la resta continuen amb la tendència de lleugers descensos.

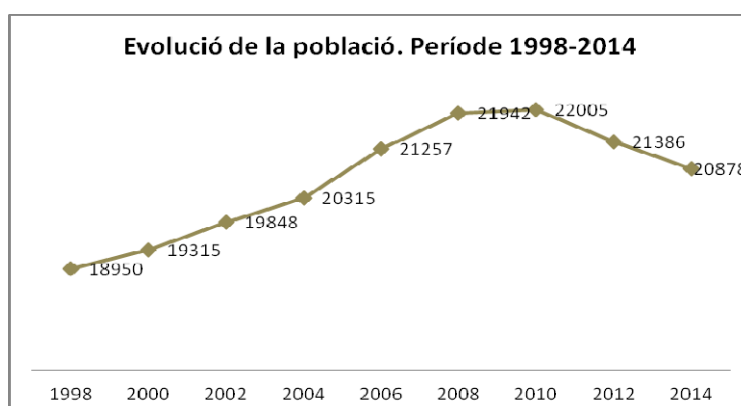
Gràfic 3. Padró municipal d'habitants per sexe. Període 1998-2014

Any	Homes	Dones	Total
2014	10.352	10.682	20.878
2013	10.382	10.379	21.128
2012	10.527	10.470	21.386
2011	10.610	10.480	22.008
2010	11.126	10.879	22.005
2009	11.157	10.880	22.037
2008	11.179	10.763	21.942
2007	10.969	10.597	21.566
2006	10.789	10.468	21.257
2005	10.583	10.353	20.936
2004	10.257	10.058	20.315
2003	10.143	9.963	20.106
2002	10.008	9.840	19.848
2001	9.842	9.624	19.466
2000	9.717	9.598	19.315
1999	9.637	9.432	19.069
1998	9.556	9.394	18.950

Font: Idescat. Elaboració pròpia

L'evolució de la població mostra un creixement positiu continuat durant la primera dècada del segle XXI, amb un total de 3.000 noves persones empadronades al final del període. No obstant, en els darrers anys, des del 2010 fins el 2014, es pot observar una pèrdua constant de població d'aproximadament 200 habitants per any.

Gràfic 4: Evolució de la població total durant el període 1998-2014



Font: Idescat. Elaboració pròpia

El creixement natural es manté negatiu i força inferior al de la mitjana de Catalunya. En aquest sentit cal destacar el canvi de tendència en relació a l'arribada de persones nouvingudes. Si bé l'any 2010 es va registrar el màxim d'empadronaments de persones nascudes fora del país, un total 3.364, a partir d'aleshores i fins l'actualitat s'ha produït un descens que representa la pèrdua d'un terç de la població migrada.

Gràfic 5. Creixement de la població. Taxa bruta per 1.000 habitants. 2013

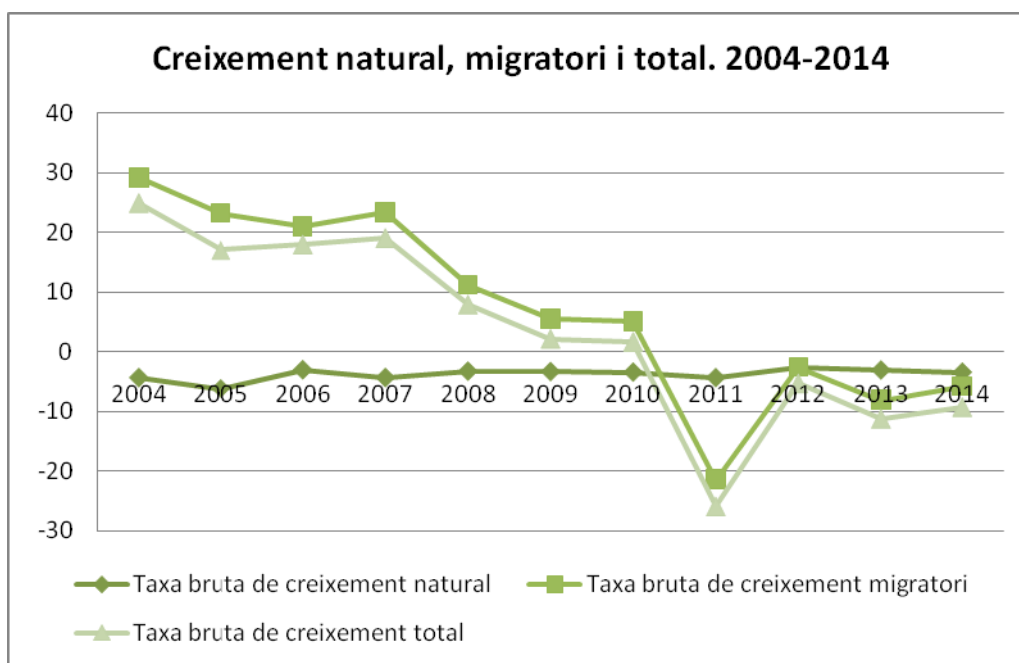
	Alt Urgell	Catalunya
Taxa bruta de natalitat	7,14	9,6
Taxa bruta de mortalitat	10,3	8,16
Creixement natural	-3,16	1,45
Creixement migratori	-8,14	-7,49
Creixement total	-11,3	-6,05

Font: Idescat. Elaboració pròpia

Pel que fa al creixement de la població, l'any 2013 es van registrar a la comarca un total de 149 naixements, dels quals un 20%, un total de 29 nens i nenes, eren fills de mare estrangera, és a dir, de nacionalitat diferent a l'espanyola. Pel que fa al nombre de defuncions, el mateix any, es van enregistrar 213. Segons aquestes dades, el ritme de creixement natural de la comarca, la diferència entre naixements i defuncions, continua amb la tendència negativa iniciada a la primera meitat dels anys 80.

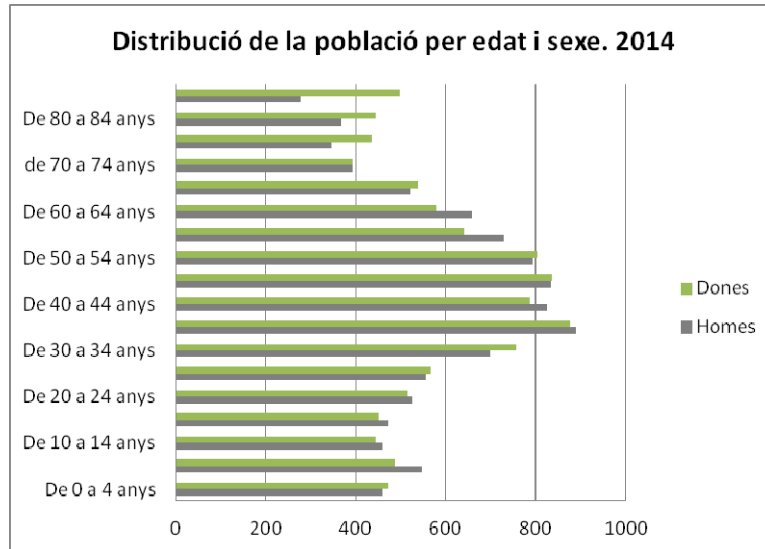
No obstant, la dada representativa és la taxa de creixement total, que recull a més a més, el nombre de moviments migratoris d'entrada i de sortida de territori. Aquesta dada i que és també negativa, de forma constant, des de l'any 2011.

Gràfic 6. Creixement natural i migratori de la població de l'Alt Urgell, 2004-2014



Font: Idescat. Padró municipal d'habitants

Gràfic 7. Distribució de la població de l'Alt Urgell per grups d'edat i sexe. Any 2014



Font:

Idescat.

Elaboració pròpia

La distribució d'homes i dones a la comarca es troba força equilibrada, amb una diferència positiva de 174 dones. El gruix poblacional es concentra en el grups d'edat dels 30 als 50 anys, amb un total de 7.191 persones, dels que 3693 son homes i 3498 son dones.

Pel que fa als desequilibris de població, cal destacar que entre els 5 i els 24 anys el nombre de nois és continuadament més elevat que el de les noies, amb una diferència total de 108 persones. En l'últim quart de la piràmide, a partir dels 75 anys d'edat, es troba un percentatge de dones superior en un 16%, derivat de la major esperança de vida que presenten les dones en l'actualitat

Gràfic 8. Població per nacionalitat i sexe. Alt Urgell.

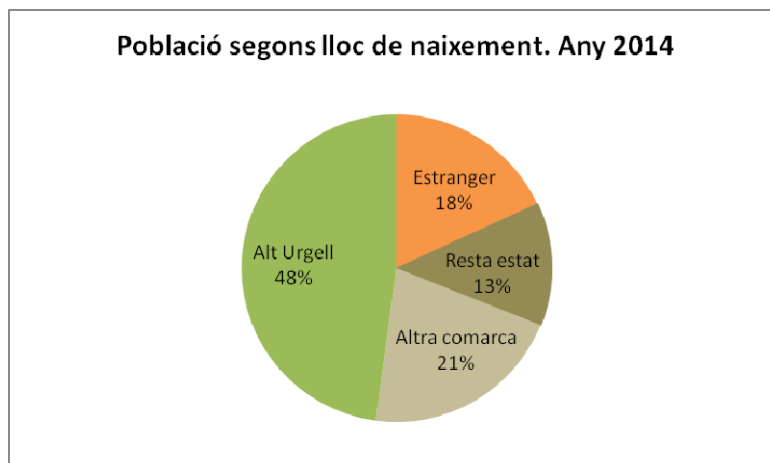
Anys	Espanyola			Estrangera			Total		
	homes	dones	total	homes	dones	total	homes	dones	total
2014	9.216	9.306	18.522	1.136	1.220	2.356	10.352	10.526	20.878
2013	9.211	9.251	18.462	1.308	1.358	2.666	10.519	10.609	21.128
2012	9.265	9.282	18.547	1.443	1.396	2.839	10.708	10.678	21.386
2011	9.365	9.314	18.679	1.707	1.622	3.329	11.072	10.936	22.008
2010	9.418	9.241	18.659	1.708	1.638	3.346	11.126	10.879	22.005
2009	9.453	9.220	18.673	1.704	1.660	3.364	11.157	10.880	22.037
2008	9.509	9.207	18.716	1.670	1.556	3.226	11.179	10.763	21.942
2007	9.527	9.262	18.789	1.442	1.335	2.777	10.969	10.597	21.566
2006	9.505	9.267	18.772	1.284	1.201	2.485	10.789	10.468	21.257
2005	9.518	9.317	18.835	1.065	1.036	2.101	10.583	10.353	20.936
2004	9.472	9.264	18.736	785	794	1.579	10.257	10.058	20.315
2000	9.392	9.315	18.707	325	283	608	9.717	9.598	19.315

Font: Idescat. Padró municipal d'habitants

El percentatge de la població estrangera, és a dir amb nacionalitat diferent a l'espanyola, a la comarca de l'Alt Urgell l'any 2014 era el 11,28 %, mentre que al 2010 es trobava pels volts del

15%. Es dona, per tant, una tendència a la baixa de la població estrangera que accentua la disminució demogràfica general.

Gràfic 9 . Població segons procedència de naixement. Any 2014



Font: Idescat. Padró municipal d'habitant

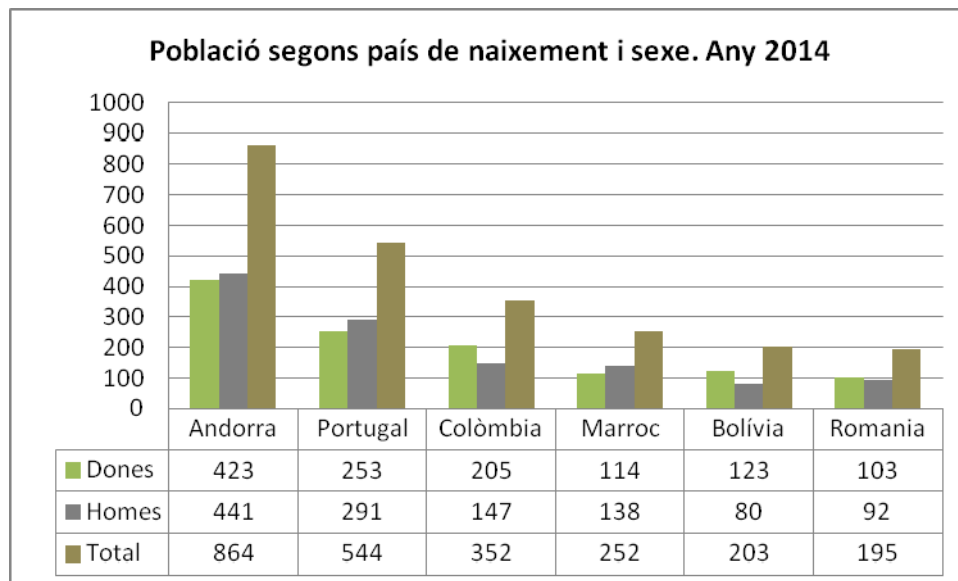
Segons el lloc de naixement, només la meitat de la població total de l'Alt Urgell ha nascut dintre de la comarca. Per ordre quantitatiu, la primera posició l'ocupen els moviments intercomarcals amb més de 4000 persones censades a la comarca però nascudes a altres indrets de Catalunya. El segon col·lectiu el configuren les 2.692 persones procedents d'altres territoris de l'estat espanyol.

En tercer lloc es troben les persones nouvingudes procedents d'altres països, principalment d'Europa, Àfrica o Amèrica Llatina. Segons els cens, el col·lectiu més ampli està format per persones de procedència o nascudes a Andorra, tot seguit de Portugal, Colòmbia, Marroc, Bolívia i Romania.

Tot i que en xifres considerablement inferiors, també es troben empadronades a la comarca, per ordre de rellevància, persones de nacionalitat argentina, francesa, i búlgara.

Les entrades de dones procedents de l'estranger durant els anys 2013 i 2014 han tingut dinàmiques similars a les dels homes, tot i que durant aquests dos anys les xifres de dones arribades a la comarca han estat superiors.

Gràfic 10. Població segons país de naixement i sexe. Any 2014



Font: Idescat. Padró municipal d'habitant

La distribució de sexes en la població estrangera segueix diferents patrons. Així, des dels països de centre i sud d'Amèrica, així com Romania, arriben més dones que homes. En canvi, són superior el nombre d'homes en el cas dels països africans, així com en el d'Andorra i Portugal. Aquesta situació podria estar determinada, d'una banda, pel tipus d'oferta laboral i l'assignació tradicional per sexes a les ocupacions, i d'altra banda, pels moviments de tornada cap als països d'origen.

ADMINISTRACIÓ LOCAL DE LA COMARCA. AJUNTAMENTS

La comarca de l'Alt Urgell s'organitza administrativament en 19 municipis que agrupen els 126 nuclis de població que es mantenen habitats. Si bé la representació política en aquests ajuntaments ha estat tradicionalment masculina, actualment els equips polítics tendeixen a un major equilibri entre homes i dones. Arran de les eleccions municipals del 2015, són 7 dels 19 municipis els que tenen una alcaldessa. Aquesta xifra contrasta amb els mandats anteriors i obre una tendència d'apoderament de les dones a les tasques de comandament de les administracions locals i del consell comarcal.

En la darrera constitució del ple del Consell Comarcal, s'ha assolit el nombre més alt de dones conselleres a l'Alt Urgell, amb una realitat de xifres paritària entre els 10 consellers homes i les 9 dones. A l'ens comarcal sempre hi ha hagut representació de dones, encara que a escala mínima. En contraposició, durant els mandats compresos entre 1988 i 1999 la presidència va

recaure en una dona, M Dolors Majoral i Moliné. A partir d'aleshores la presidència ha estat exercida per un home.

Gràfic 11 . Evolució dels càrrecs a l'administració local de l'Alt Urgell per sexes

AJUNTAMENTS			CONSELL COMARCAL ALT URGELL		
Mandat	alcaldes	alcaldesses	Mandat	consellers	conselleres
2015-2019	12	7	2015-2019	10	9
2011-2015	16	2	2011-2015	13	6
2007-2011	17	2	2007-2011	15	4
2003-2007	19	0	2003-2007	16	3
1999-2003	19	0	1999-2003	17	2
1995-1999	19	0	1995-1999	17	2
1991-1995	19	0	1991-1995	17	2
1989-1991	18	1	1989-1991	18	1

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Consell Comarcal

Des d'una altra perspectiva, tan sols alguns dels ajuntaments tenen definida la regidoria de Polítiques d'Igualtat i només els ajuntaments de la Seu d'Urgell i d'Oliana han aprovat un Pla d'Igualtat municipal propi.

No obstant, durant el període de vigència del III Pla d'Igualtat d'Oportunitats de la comarca de l'Alt Urgell, 12 dels 19 ajuntaments de la comarca, a més del Consorci d'Atenció a les Persones i l'EMD Vila i Vall de Castellbò, s'han adherit al Pla comarcal d'igualtat

CARACTERÍSTIQUES DE L'OCUPACIÓ

Evolució de l'ocupació

L'Alt Urgell ha patit una important reducció de la població potencialment activa entre els anys 2008 i 2014 i presenta un elevat índex d'envelliment. La població de 16 a 64 anys ha disminuït un 7,2% entre 2008 i 2014, molt per sobre del conjunt català (-1,8%) i la taxa de variació del valor afegit brut comarcal també ha caigut amb més intensitat (-7,1% i -4,6%). Això s'ha traduït en un descens més pronunciat de l'ocupació (-10,7% enfront del -8,9%), en especial en les activitats d'alt contingut tecnològic (-20,5% enfront del -6,5%).

En l'economia de l'Alt Urgell sobresurt un elevat pes del sector agrícola (8% enfront del 1,8% de la mitjana de Catalunya) i també de la construcció (11,8% i 6,9%, respectivament), malgrat la davallada que ha experimentat el sector des del 2007.

Taula 12. Població segons relació amb l'activitat i sexe. Alt Urgell. 2011

	Homes	Dones	Total
Actius	6.047	5.281	11.328
a temps complet	4.768	3.470	8.239
a temps parcial	318	846	1.164
Desocupat	961	964	1.926
ha treballat abans	846	784	1.630
buscant la primera feina	115	181	296
Inactius	4.528	5.144	9.672
Persona amb invalidesa laboral permanent	176	131	307
Jubilat, prejubilat, pensionista o rendista	2.189	2.225	4.414
Estudiants	1.878	1.713	3.591
Una altra situació	286	1.074	1.360
Població de 16 anys i més	8.948	9.018	17.966
Població total	10.575	10.425	21.000

Font: Idescat a partir del cens de població i habitatges de l'INE

En relació a l'ocupació es pot observar, en base a les xifres registrades l'any 2011, que la participació de dones i homes al mercat laboral es troba força equilibrada, a trets generals, donat que de les 11.328 persones actives, el 46,6% són dones i el 53,4% homes. Així doncs, aquesta realitat ha d'atribuir-se, en primer lloc, a l'important increment de l'ocupació femenina i, en segon lloc, al descens de l'ocupació masculina. No obstant, cal prendre en consideració aspectes diferencials que determinen la realitat laboral de les dones, com ara la jornada laboral o la categoria professional.

En referència al primer dels tòpics, tal i com es pot observar a la taula 12, la dedicació laboral entre dones i homes és significativament diferent en conceptes de temporalitat. Si bé més un 12% de la població ocupada té un contracte a temps parcial, el 73% d'aquestes jornades estan desenvolupades per dones. És a dir que, el 20% de les jornades de les dones tenen una temporalització parcial.

Pel que fa a la situació contractual, l'any 2011 es registraven un total de 1.287 persones a la comarca contractades de manera eventual, de les que un 65%, és a dir 835, eren dones. La incertesa juntament amb la precarietat que suposa la inestabilitat laboral són factors d'estrès que afecten el benestar de les persones i que a l'Alt Urgell afecten principalment a les dones.

En aquest sentit es fa palès que el descens de temps dedicat a treball remunerat està consignat a altres activitats. El naixement dels fills i filles, per exemple, o la cura de persones grans o malaltes, suposa una reducció del temps productiu i un increment del reproductiu per

part de les dones, mentre que gairebé no afecta els homes, fet que incrementa la desigualtat en els usos del temps (4).

Taula 13. Població ocupada segons categoria i sexe. Any 2011

Categories laborals	Homes	Dones	Total
Directors i gerents	304	85	389
Tècnics científics	554	939	1.493
Tècnics de suport	585	439	1.024
Empleats administratius	313	733	1.046
Treballadors serveis	871	1.198	2.069
Treballadors qualificats primari	320	138	458
Artesans i treballadors qualificats indústria	1.292	211	1.503
Instal·ladors i muntadors	521	122	643
Ocupacions elementals	327	451	778
Total	5.086	4.317	9.402

Font: Idescat a partir del cens de població i habitatges de l'INE

Pel que fa al segon aspecte diferencial, cal destacar la presència desigual de dones i homes als càrrecs directius i executius. Les xifres de l'Alt Urgell, amb tant sols un 22% de dones als càrrecs de direcció i gerència, davant un 78% d'homes, malgrat es situen en línia amb les dades generals de Catalunya, constitueixen una realitat determinadament desequilibrada i desigual.

Aquesta dificultat de les dones per accedir als càrrecs directius, l'anomenat "sostre de vidre", significativament superior a la de la majoria de països desenvolupats, confirma que la presència de dones en càrrecs rellevants dintre del món empresarial és molt reduïda, tot i els avenços que s'han produït durant els darrers anys. Tot plegat, posa en evidència l'existència d'obstacles a la promoció professional de les dones.

Els sectors o camps on és majoritària la ocupació femenina són el sector serveis, l'administració pública i la gestió privada, més concretament als àmbits social, sanitari, educatiu, hostaler i comercial. Pel que fa a la categoria professional, la majoria de dones tenen assignades tasques de personal tècnic administratiu i d'auxiliar tècnic.

⁴ Gjerdingen, 2005; Dribe, 2009; Ajenjo y García-Román, 2011; Domínguez, 2012.

Taula 14. Població ocupada segons branques d'activitat i sexe. Any 2011

Població ocupada segons branques d'activitat i sexe. Alt Urgell. 2011			
	Homes	Dones	Total
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	469	158	627
Indústries manufactureres	524	434	957
Construcció	892	..	950
Comerç a l'engròs/detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes	1.066	683	1.748
Transport i emmagatzematge	290	111	401
Hostaleria	351	356	707
Informació i comunicacions	158	..	192
Activitats financeres i d'assegurances	106	60	167
Activitats immobiliàries	..	..	..
Activitats professionals, científiques i tècniques	157	251	408
Activitats administratives i serveis auxiliars	36	171	207
Administració pública, defensa i Seguretat Social obligatòria	441	248	689
Educació	154	707	861
Activitats sanitàries i de serveis socials	182	645	828
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	135	..	195
Altres serveis	..	178	205
Activ. de llars que ocupen pers. domèstic. o produeixen béns/serveis d'ús propi	..	112	122
Total	5.086	4.317	9.402

Font: Idescat a partir del cens de població i habitatges de l'INE

Evolució de l'atur

La mitjana anual de persones aturades a la comarca, registrades al Servei d'Ocupació de Catalunya, a desembre de 2015 ha estat de 1.067 persones. El sector de serveis aglutina el 68 % dels aturats registrats, seguit de la construcció, amb el 12,38 %, el sector industrial amb el 9,36 %, i el sector primari amb el 9,26 % d'aturats registrats. Un 60 % no han tingut feina anteriorment.

Els indicadors d'ocupació i nova contractació, segons dades de l'Observatori d'empresa i ocupació, destaquen que en relació a l'atur l'Alt Urgell ha registrat un increment més elevat entre desembre de 2008 i desembre de 2014 (+52,2 % enfront del +36,1 % de Catalunya) i té la segona major proporció d'atur juvenil, de menors de 29 anys (17,8 %), en canvi presenta una menor taxa d'atur registral (14,5 %) i un menor percentatge d'aturats de llarga durada (39,4 %) que la mitjana catalana. A partir del primer trimestre de l'any 2014, l'Alt Urgell, igual que Catalunya, inicia una dinàmica de recuperació econòmica relacionada amb l'ocupació.

Pel que fa a l'ocupació, destaca el fet que el 89 %, 2 % de les altes registrades a la Seguretat Social son de caire temporal. (Dades de 2014)

Taula 15. Evolució de l'atur registrat a l'Alt Urgell, període 2005-2015

Període	Homes	Dones	Total
2015	565,4	502,5	1.067,9
2014	600,4	600,6	1.201,0
2013	687,5	602,7	1.290,2
2012	655,2	548,3	1.203,5
2011	566,4	483,6	1.050
2010	517,7	478,3	996
2009	502,2	439,2	941,4
2008	301,1	317,4	618,5
2007	157,7	282	439,7
2006	165,2	293,2	458,3
2005	151,2	293,5	444,8

Font: Idescat, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

L'ECONOMIA SUBMERGIDA

L'economia submergida és un fenomen que no es mostra a les dades oficials i, per tant, és molt difícil visibilitzar el seu impacte de forma quantitativa. No obstant, són moltes les dones que treballen en situacions de precarietat, sense cap condició contractual, sense horaris establerts, entre d'altres. Aquesta situació es dona sovint a les feines de neteja, a les de cura de persones grans i al sector tèxtil, sectors on la presència femenina és gairebé absoluta. Totes aquestes dones es troben en una situació de desprotecció social degut a què no formen part del mercat laboral reconegut, ja sigui perquè estan en una situació legal irregular o perquè no gaudeixen de contracte laboral pel tipus de feina que desenvolupen.

EL TREBALL REPRODUCTIU

Es considera treball reproductiu les activitats familiars i domèstiques que fan possible la reproducció de les persones a nivell biològic i social. S'inclouen en aquest concepte la cura dels fills i filles i néts i nétes, la cura de la llar, l'ensenyament dels i les infants, la cura de les persones dependents (malaltes, disminuïdes i grans, entre d'altres), etc. Aquest tipus

d'activitat, però, no sempre ha estat considerada treball, sinó deures socials, morals i eminentment femenins.

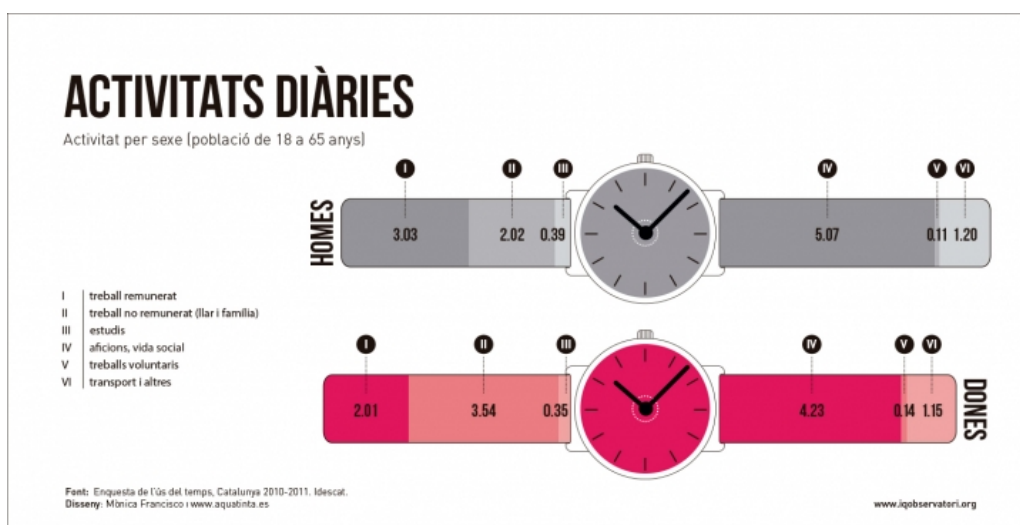
L'actual divisió del treball provoca que només l'activitat laboral remunerada sigui reconeguda com a treball i que l'altre treball, el familiar- domèstic, sigui invisible social i econòmicament i no tingui cap mena de reconeixement i valoració social, política ni econòmica, malgrat és indispensable pel sosteniment i manteniment de la societat.

La dedicació de les dones al treball familiar domèstic ha implicat que altres àmbits de la seva vida quedin desplaçats, com per exemple la seva vida professional i el temps per a sí mateixes.

En aquest sentit, les polítiques de conciliació entre la vida personal, familiar, laboral i social s'han de dissenyar i implementar trencant els estereotips de gènere i implicant als homes com a protagonistes fonamentals, ja que si no és així el seu efecte és pervers: consolida la precarietat de les dones en l'espai productiu, la doble presència i no avança en la coresponsabilitat d'homes i dones en la cura de les persones. No disposem de dades quantitatives de quin és l'ús real del temps d'oci que fan les dones i els homes de l'Alt Urgell.

USOS DEL TEMPS

El repartiment de les activitats diàries i de les hores de dedicació a cadascuna d'elles ocupen una durada diferent segons el sexe de la persona. Aquest repartiment social i cultural del temps té la seva justificació en els rols de gènere que pressionen homes i dones a prioritzar activitats diferents i, per tant, a dedicar-hi més temps.



Font: <http://www.iqobservatori.org/> Observatori homes, dones i la vida quotidiana

D'aquesta manera, el rol tradicional masculí està vinculada amb les tasques productives, és a dir, a les activitats remunerades, mentre que el rol femení està associat a les tasques reproductives, les de cura de la llar i la família. No obstant, malgrat la incorporació de la dona a mon laboral, la divisió sexual de l'organització social del temps, ha sofert minses variacions.

Les dones han passat a assumir part del treball fora de la llar -en un règim de doble presència- mentre els homes es fan co-responsables de les tasques de cura en molta menor mesura. És per aquest motiu que la suma dels treballs implica més temps per a les dones que per als homes.

A l'Alt Urgell, les dades publicades d'ús del temps en feines no remunerades mostra com les dones, tant les que estan ocupades com inactives, són les principals responsables de la cura general de la llar, de la cura de menors i de persones grans i malaltes. En el cas de les dones inactives, hi ha un gran percentatge que no treballen ni busquen feina perquè la seva ocupació principal és tenir cura de la llar. Els homes només representen una cinquena part d'aquesta població que no desenvolupa cap ocupació mercantil i que són les persones responsables de la cura de la llar.

Taula 16. Població de 16 anys i més segons feines no remunerades, relació amb l'activitat i sexe. Any 2011

	Cura de menors		Cura persona depenent		Encarregar-se de la llar	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Actius	941	1.333	427	551	2.044	3.940
Ocupats	769	1.005	347	483	1.500	3.182
Aturats	172	327	80	..	544	758
Inactius	287	626	175	266	687	2.355

Font: Idescat, a partir del Cens de població i habitatges de l'INE.

Les polítiques d'austeritat, desplegades arran de la crisi econòmica, van suposar retallades en serveis de benestar, sobretot escoles bressol i cura de gent gran, que han condicionat determinadament la carrega de les tasques domèstica per part de les dones, en l'ocupació femenina i en la distribució dels tipus de jornada.

MOBILITAT

Donada la realitat orogràfica de la comarca i la distribució de la població en municipis, amb una àrea molt extensa territorialment, de baixa densitat de població on el poblament s'ha anat

concentrant a la capital de comarca i els pobles més grans, el volum de desplaçaments és molt superior al de la mitjana de Catalunya per nombre de població.

Les dades de mobilitat obligada de la comarca en relació al món econòmic i productiu, publicades a l'Idescat, mostren com 1.194 persones residents a la comarca, un 40% de dones i un 60% d'homes, han de traslladar-se diàriament d'un municipi a un altre per anar al lloc de treball. Una xifra superior és el de les 1.867 residents a l'Alt Urgell, 1.129 homes i 738 dones, ocupades a una altra comarca.

No es poden treballar dades que incloguin els motius relacionats amb les tasques derivades del treball familiar- domèstic, les quals suposen una part rellevant de la mobilitat obligada en qualsevol municipi. Per tant, són dades incompletes que invisibilitzen el treball no remunerat que, generalment, fan les dones.

Taula 17. Població ocupada resident i llocs de treball localitzats per sexe. Alt Urgell, 2011

Localització dels llocs de treball	Homes	Dones	Total
Residents ocupats a dins	3.318	3.378	6.696
Mateix municipi	2.592	2.910	5.502
Altre municipi	726	468	1.194
No residents ocupats a dins	330	271	601
Residents ocupats a fora	1.129	738	1.867
Residents ocupats en diversos municipis	639	201	840
Llocs de treball localitzats (1)	3.648	3.649	7.297
Població ocupada resident (2)	5.086	4.317	9.402
Diferència localitzats - residents	-1.438	-667	-2.105

Font: Idescat, a partir del Cens de població i habitatges de l'INE.

Aquestes dades també podrien ser un reflex del fet que les dones que treballen de manera remunerada ho fan majoritàriament al mateix municipi, fet que afavoreix la conciliació familiar, mentre els homes es traslladen més fora del municipi per treballar.

Les xifres d'ús del transport públic col·lectiu a l'Alt Pirineu i Aran (3,8% els dies feiners, 1,9% els dissabtes i festius, i 3,4% pel total setmanal) es troba molt per sota de la mitjana catalana (15,6%, 9,0% i 14,2%, respectivament). Per la qual cosa s'observa una mancança d'un sistema de transport públic eficaç, que obliga a utilitzar més el transport privat.

D'altra banda, segons l'estudi de la mobilitat quotidiana a l'Alt Pirineu i Aran, La mobilitat quotidiana a Catalunya, la comparació de desplaçaments entre els sexes mostra certes diferències:

- Els homes fan més desplaçaments independentment que sigui festiu o feiner.
- La mobilitat de les dones respecte a la dels homes en cap de setmana és inferior que entre setmana.
- Les dones entre 4 i 15 anys realitzen menys desplaçaments que els homes; en canvi les dones de 16 a 19 anys (probablement per la tendència a cursar estudis superiors) i de 30 a 64 anys (pel rol generalitzat del col·lectiu femení que assumeix la responsabilitat de la criança dels infants i de la gestió de la llar, fet que comportaria uns tres desplaçaments respecte als homes: acompanyar els infants a l'escola, compres i gestions diverses) en fan més que els homes.
- Cal destacar, per situacions professionals, que el grup que fa menys desplaçaments és el de les persones que es dediquen al treball domèstic no remunerat, durant el cap de setmana, normalment dones.

Mercat de treball i el Principat d'Andorra

Existeix una influència determinant del Principat d'Andorra en la societat i economia de la zona nord de la comarca. El fet que la capital de la comarca sigui el pont entre Catalunya, l'estat espanyol i Andorra dóna lloc a un important volum de relacions i intercanvis entre ambdós territoris. D'una banda pel nombre de treballadores transfrontereres, la població de pas i les relacions comercials.

Segons l'estudi *Impacte socioeconòmic del principat d'Andorra a les comarques veïnes: el cas particular de la Seu d'Urgell*, s'estima que uns 2.500 treballadors creuen la frontera de la Farga de Moles diàriament, és a dir, que viuen a l'territori català o espanyol però treballen a Andorra. D'aquestes 2.500 persones, una part significativa viu a la Seu d'Urgell.



AGENTS ECONÒMICS I SOCIALS

AGENTS RELACIONATS AMB L'OCUPACIÓ I EL MERCAT DE TREBALL

* EL SERVEI D'OCUPACIÓ DE CATALUNYA

Tots els cursos formatius que periòdicament ofereix el SOC a la comarca s'imparteixen a la Seu d'Urgell. Pel que fa a l'oferta de formació, generalment va adreçada a millorar les competències instrumentals o transversals, aspecte que potser caldria tenir en compte de cara a augmentar les probabilitats d'inserció de les dones de la comarca quan es convoquin els cursos als centres de formació de la comarca. Disposa d'una Oficina de Treball de la Generalitat (OT) a la Seu d'Urgell, que proporciona informació sobre cursos ocupacionals i informació de prestacions. Ofereix un servei d'itineraris personalitzats d'inserció adreçats a tota la població aturada en general.

*PROGRAMA DE TRANSICIÓ AL TREBALL (PTT)

Adreçat a joves d'entre 16 i 25 anys, sense el graduat de l'ESO, que ofereix una formació bàsica i professionalitzadora que els permet incorporar-se a al món laboral i, si s'escau, continuar els seus estudis en el sistema educatiu reglat. Inclou activitats pràctiques en empreses del sector amb la finalitat de transferir les competències adquirides durant la formació a l'aula a un entorn real de l'empresa. Actualment a la Seu d'Urgell es duu a terme l'especialitat d'auxiliar de vendes, oficina i atenció al públic,

* CONSELL COMARCAL DE L'ALT URGELL

> PROMOCIÓ ECONÒMICA

Des d'aquesta àrea del Consell s'assessora i dona suport a les empreses i a l'emprenedoria de la comarca, i a través de la Responsabilitat Social Empresarial es duen a terme treballs de promoció de la igualtat en les empreses. Programa Catalunya Emprèn adreçat a fomentar l'emprenedoria i el sector empresarial cofinançat pel Fons Social.

> OFICINA JOVE

És un servei d'informació i assessorament adreçat als joves de l'AU i forma part de la XNEJ que depèn de la Direcció de Joventut. Centralitza tots els serveis de joventut de la comarca. La seva finalitat és facilitar la realització del projecte de vida de les persones joves atenent a la adversitat de formes i models de vida, millorant la taxa d'emancipació juvenil. Ofereix guiatge i assessorament especialitzat en diverses temàtiques: treball, salut, ensenyament, habitatge, mobilitat. Els diferents serveis que ofereix són:

1. Servei generalista, carnets (alberguista, ISIC..), viatjateca, butlletí, dinamització de la info, creació recursos per usuaris

2. Servei educació i cultura: espai exposicions passadís, contes curts joves autors, assessorament beques, educació en el lleure, trajectes formatius, projecte d'aprenentatge i servei centres de secundària...
 3. Servei de treball: assessorament, orientació, borsa de treball, EARE, xerrades i tallers, taula agents laborals, projectes ocupacionals. Workshops recerca feina
 4. Servei habitatge: borsa jove, tramitació ajuts al lloguer, ofideute...
 5. Servei mobilitat: SVE, Eurodesk, sensibilització campanyes, assessorament..
 6. Servei salut: fomentar estils de vida saludables, prevenció de conductes de risc
 7. Participació i associacionisme: assessorament, via ferra...
 8. Serveis municipals i comarcals: equipaments locals, lleure, plans locals i comarcal.
- Un tècnic compartit ofereix suport descentralitzat a la resta de municipis de la comarca

> **BICAT – BORSA INTERTERRITORIAL ACTIVA DE TREBALL**

Consisteix en una borsa de treball que pretén donar suport a les persones demandants d'ocupació i a l'empresariat que necessita contractar personal. Està dinamitzada i gestionada directament per l'àrea de treball de l'Oficina Jove de l'Alt Urgell.

> **PLA DE GARANTIA JUVENIL**

Programa europeu adreçat a joves de 16 a 30 anys, que té per objectiu reduir l'atur juvenil. Ofereix recursos formatius, ocupacionals o acords de pràctiques amb empreses dels territoris per millorar l'ocupabilitat i la inserció al mercat de treball del jovent.

o **PROGRAMA RETROB-AU**

Projecte adreçat a persones joves amb estudis universitaris i de cicles formatius de grau mitjà i superior amb la intenció d'afavorir el seu retorn a la comarca i la inserció laboral al territori. Per assolir aquest objectiu, es posarà al seu abast una formació transversal per millorar-ne l'ocupabilitat, alhora que se'ls donaran a conèixer les oportunitats de l'entorn.

o **JOVES PER L'OCUPACIÓ**

Formació professionalitzadora per a joves adreçat a joves sense ESO o com a molt que tingui la ESO de 16 a 25 anys. Consta de dues línies d'actuació. 1. Assessorament i tutorització durant tot el programa (en aquesta edició 15 mesos) i on es dissenya conjuntament amb els joves un pla d'actuació a dues bandes: la formació acadèmica per obtenir la ESO o continuar la formació a través d'un Cicle Formatiu de Grau Mig. 2. Formació professionalitzadora de 300 hores en les branques d'hostaleria o forestal. Finalitzada aquesta formació tenen l'opció de fer unes pràctiques en empresa que els serveix d'aparellador per a poder aconseguir un contracte de 6 mesos, on les empreses reben un ajut per a realitzar-lo. El programa està subvencionat des del Fons Social Europeu, gestionat pel Servei d'Ocupació de Catalunya i amb el suport de Programa de Garantia Juvenil que ofereix alternatives per superar l'atur juvenil que és una de les majors dificultats que tenen els joves actualment.



***AJUNTAMENT DE LA SEU D'URGELL**

> PROMOCIÓ ECONÒMICA

L'àrea de promoció econòmica Municipal de Promoció Econòmica té com a objectiu la promoció i proposta de tot tipus d'accions i activitats destinades a la promoció econòmica (agropecuària, industrial, comercial i turística) de La Seu d'Urgell.

***ALTRES SERVEIS**

> Consorci Alt Urgell XXI

El Consorci de promoció econòmica Alt Urgell XXI, desenvolupa la gestió del programa europeu Leader, assessorant, donant informació sobre ajuts i subvencions per a les empreses i els nous emprenedors de la comarca, i organitza cursos i jornades d'interès per al sector.

> Consoci Alt Urgell – Cerdanya (CAUC)

Aquest Consorci es va crear l'any 2008, per a la gestió del Leader, conjuntament amb la Cerdanya. La seva activitat s'adreça a les empreses i els nous emprenedors d'ambdues comarques. Assessora i dóna informació sobre ajuts i subvencions i ha posat en marxa la Responsabilitat social empresarial (RSE).

> ASPID. Serveis d'Intermediació Laboral

Servei d'inserció laboral que atén a persones amb discapacitat física. Borsa de treball i itineraris formatius.

> Punt Òmnia

Punt d'accés a les noves tecnologies. Realitza cursos d'iniciació i de perfeccionament, i és un punt d'accés públic a internet.

> Telecentre de l'Alt Urgell a la Seu d'Urgell

Accés a les noves tecnologies, aula de formació, àrea de teletreball, accés públic a internet, punt de suport de la UOC.

> Centre Empresarial i tecnològic de l'Alt Pirineu (CETAP)

És un espai d'acció integral de desenvolupament local per a la formació, la innovació i la generació d'oportunitats i ocupació, per a les empreses, per als emprenedors i per a tots els ciutadans de la comarca, lligat a les característiques de les empreses i l'emprenedoria de l'entorn.

> Telecentre a Ollana

Accés a les noves tecnologies, aula de formació, àrea de teletreball, etc.

> Telecentre a Organyà

Accés a les noves tecnologies, aula de formació, àrea de teletreball, etc.

> Centres d'accés públic a Internet i teletreball (CAPIT)

Espais d'accés públic a les noves tecnologies, àrea de teletreball i internet a tots els municipis de la comarca. Cal contactar amb cada ajuntament per poder accedir-hi.

ORGANITZACIONS SINDICALS

- > **Associació de Treballadors Fronterers d'Andorra (ATFad)**
- > **CCOO Alt Urgell**
- > **Unió de Pagesos**
- > **JARC-CFC**

ORGANITZACIONS EMPRESARIALS

- > **Associació d'empresaris de l'Alt Urgell (AEAU).**

Associació multisectorial, plural i independent d'empresaris de l'Alt Urgell, que vol promoure i defensar el sector empresarial de tota la comarca.

- > **Associació d'Hostaleria de l'Alt Urgell.**

- > **Unió de Botiguers de la Seu d'Urgell (UBSU).**

Associació creada l'any 1998 aglutina els comerços i serveis de la Seu d'Urgell.

- > **Turisme Rural Alt Urgell (TRAU).**

Associació creada el 1993, amb la finalitat de desenvolupar el turisme rural a la comarca de l'Alt Urgell.

- > **Unió de Botiguers d'Oliana.**

- > **Artesans Alimentaris del Pirineu.**

TAULES DE TREBALL

- > **Taula del Comerç La Seu – Alt Urgell.** Per dinamitzar el comerç local i el turisme: CCAU-Aj. de la Seu d'Urgell-CAUXXI-Unió de botiguers de la Seu (UBSU)
- > **Taula empresarial de promoció econòmica.** Amb tots els agents públics: CCAU-Aj. de la Seu d'Urgell-Associació d'empresaris (AEU)
- > **Taula d'agents sòcio laborals.** Amb agents públics, SOC, associacions d'empreses i centres educatius.

IDAPA

Institut per al Desenvolupament de l'Alt Pirineu i Aran. Instrument per impulsar el desenvolupament dels territoris de muntanya de Catalunya.

AGENTS SOCIALS

SERVEIS EDUCATIUS

Escola Bressol (0-3)	Centres
Seu d'Urgell	3
Organyà	1

Oliana	1
Montferrer	1

Infantil i Primària	Centres
Alàs	1
Castel·lciutat	1
Coll de Nargó	1
Montferrer	1
Oliana	1
Organyà	1
Peramola	1
El Pla de Sant Tirs	1
Seu d'Urgell	4
Tuixén	1

Secundària Obligatòria		Batxillerat		Cicles Formatius	
Seu d'Urgell	3	Seu d'Urgell	1	Seu d'Urgell	2
Oliana	1			Bellestar	1
				Oliana	1

Espais de guarda per a infants

Hi ha dos espais de guarda infantil per donar resposta a aquelles necessitats dels pares i mares, d'àmbit privat: **Ludoteca i Xiquiparc**

RECURSOS DE L'ÀMBIT DE LA SALUT

- > **Unitat SocioSanitària de la Fundació Sant Hospital (FSH).** És l'hospital de la comarca, ubicat a la Seu d'Urgell. Comprèn l'Hospital de Dia, la Unitat de mitja estada polivalent i la Unitat de llarga estada. Possibilita també l'hospitalització al domicili i disposa del Programa d'atenció integral a persones amb malalties avançades.
- > **Atenció pediàtrica.** A càrrec de la cooperativa Pediatria dels Pirineus, que assumeix l'atenció primària i l'especialitzada.
- > **Àrea bàsica de salut Alt Urgell (AUS).** Disposa de 5 metges, 5 infermeres, 1 treballadora social sanitària, 1 pediatra 3 dies a la setmana i 1 odontòleg 1 dia a la setmana. La comarca es divideix en 2 sectors: els consultoris d'Organyà i Coll de Nargó i el CAP d'Oliana. Aquesta zona compta amb **4 consultoris locals**
- > **Àrea bàsica de salut de La Seu d'Urgell.** Disposa de 13 metges, 15 infermeres, 1 treballador social sanitari, 3 pediatres, 1 odontòleg i 1 Auxiliar de clínica. Aquesta zona compta amb 16 consultoris locals. Cal destacar els consultoris més aïllats com el de Martinet situat a 24 km de La Seu i el consultori de Tuixent- La Vansa situat a 41 km de La Seu.

RECURSOS DE L'ÀMBIT SOCIAL



- > **Consorci d'Atenció a les Persones (CAPAU).** Integra els serveis socials bàsics de la comarca, gent gran, immigració i Igualtat.
- > **Serveis Socials Bàsics.** Formats per 6 treballadores socials una de les quals treballa més específicament els casos de dependència i discapacitat i dues educadores socials per a tota la comarca de l'Alt Urgell.

Zona Nord	Alàs i Cerc, Arsèguel, Cava, Estamariu, Josa i Tuixén, la Vansa i Fórnols, Montferrer i Castellbó, Ribera d'Urgellet, Pont de Bar, Valls d'Aguilar i Valls de Valira
Zona Sud	Bassella, Cabó, Coll de Nargó, Fígols-Alinyà, Oliana, Organyà i Peramola
Zona Centre	La Seu d'Urgell

- > **Teleassistència.** Amb copagament del usuari. L'empresa proveïdora és Sarquavita.
- > **Servei d'ajuda a domicili.** L'any 2014 es van realitzar 9.146,50 hores, amb personal propi del Consorci d'Atenció a les Persones de l'Alt Urgell.
- > **Àpats a domicili.** A la Seu d'Urgell.
- > **Transport adaptat.** Per accés als serveis socials especialitzats (Centre de dia per a gent gran i Centre ocupacional per disminuïts psíquics).
- > **Club social "El Picot".** A La Seu d'Urgell gestionat per INTRESS amb un total de 19 persones assistents
- > **Programa d'autonomia a la pròpia Llar.** Gestionat per INTRESS
- > **INTRESS** és una fundació tutelar que actua a la comarca de l'Alt Urgell.
- > **Taller Claror.** Taller ocupacional per a disminuïts psíquics, gestionat per l'Associació Pro-minusvàlids de l'Alt Urgell.
- > **Llar/Residència Claror.** Residència per a disminuïts psíquics, amb un total de 12 places gestionat per l'Associació Pro-minusvàlids de l'Alt Urgell
- > **Llar de Sant Josep.** Residència de gent gran de caire privat, gestionada per la congregació religiosa de "Las Hermanitas de la Caridad "amb 95 places residencials,
- > **Caser Residencial "Castell d'Oliana".** Oliana. Disposa de 93 places residencials per a gent gran, 70 de les quals estan concertades amb el Departament de Benestar Social i Família. Compta amb Centre de dia per a gent gran amb 10 places privades.
- > **Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç de l'Alt Urgell (CDIAP).** Atenció als nens i nenes de 0/6 anys que presenten algun tipus de trastorn en el seu desenvolupament o tenen una situació de risc biopsicosocial per a patir-lo.
- > **Servei d'Intervenció Especialitzada (SIE).** Atenció especialitzada a les dones que pateixen o han patit situacions de violència masclista i els seus fills i filles
- > **Oficina de Benestar i Família Alt Urgell.** També disposa del Casal Cívic

ALTRES SERVEIS MÉS ESPECÍFICS:

- > **Centre Obert.** Ofereix un espai educatiu de lleure per a els nens i nenes d' entre 3 i 12 anys en situació de risc social.
- > **Centre cívic l'Escorxador.** Espai per entitats, amb cessió de sales.
- > **Centre de Mediació Familiar de Catalunya.** Punt d'informació a l'Alt Urgell.

PARTICIPACIÓ DE LA DONA

L'associacionisme en clau de dona està representat a la comarca mitjançant diferents grups de dones, d'edats i interessos diversos. Tradicionalment els col·lectius de dones estan implicats en les actuacions de matèria d'igualtat que es programen a la comarca.

Un dels eixos centrals del IV Pla per a la Igualtat és que els col·lectius de dones és posar en valor la feina interna i externa que realitzen els diferents col·lectius de dones i afavorir el seu apoderament en espais públics i polítics.

Les associacions de dones i associacions afins de la comarca són:

- > **Associació Urgellenca de Dones**
- > **Associació de Dones i Confraresses de l'Alt Urgell**
- > **Associació de Puntaires de la Seu d'Urgell**
- > **Associació de Dones d'Oliana**
- > **Associació de Puntaires d'Oliana**
- > **Dones acordionistes i percussionistes del Pirineu DIÀDONA.** Tot i que té la seu al Pallars, la meitat de les seves participants són de l'Alt Urgell.
- > **Grup no formal de dones El corro de la Vansa-Tuixent.** Organitzen i gestionen el Projecte AMARA

La comarca disposa també d'un important teixit associatiu d'àmbits molt diversos: esportiu, social, solidari, salut, cultura, gent gran, festes, joventut, ensenyament, turisme i promoció econòmica, defensa dels animals i consum ecològic, entre d'altres.

SERVEIS ESPECÍFICS PER A DONES

SIAD Alt Urgell. Servei d'Informació i Atenció a les Dones

És un recurs que ofereix informació, assessorament, primera atenció i acompanyament en relació a l'exercici dels drets de les dones en tots els àmbits: laboral, social, personal, familiar i d'altres.

Aquest servei atén dones d'arreu de la comarca que ho sol·licitin. Disposa del servei d'assessorament jurídic i psicològic gratuït per a dones, serveis que es presten segons demanda per professionals contractades a aquest efecte (una advocada i una psicòloga).

SIE Alt Pirineu i Aran. Servei d'Intervenció Especialitzada

Servei Públic especialitzat que ofereix atenció i recuperació a totes les dones i els seus fills i filles afectats per processos de violència masclista, per tal de facilitar la reparació del dany patit, tot proporcionant-los una atenció de qualitat i amb calidesa.

Potencia programes específics de prevenció, sensibilització i implicació comunitària envers aquesta problemàtica. L'àbast territorial del Servei d'Intervenció Especialitzada és el de l'Alt Pirineu i Aran, que inclou les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Vall d'Aran.

Equip Comarcal per a l'abordatge de la violència masclista

El servei es desplega d'acord amb el protocol per a l'abordatge de la violència masclista a l'Alt Urgell aprovat l'any 2012.

Els organismes que formen part de l'equip són:

Càrrec	Institució
Coordinadora Serveis Socials Bàsics	CAPAU
SIAD Alt Urgell	CAPAU
Treballadora dels Serveis Socials Bàsics	CAPAU
Tècnica del Servei de Joventut	Consell Comarcal Alt Urgell
Tècnic del Servei d'Immigració	CAPAU
Representant dels Serveis Educatius	Departament Ensenyament
EAP Alt Urgell- Equip d'assessorament psicopedagògic	Departament Ensenyament
Representat dels Mossos d'Esquadra	Comissaria de La Seu d'Urgell
Representant de la Policia Municipal	Comissaria Policia Municipal
Tècnica del SIE	CAPAU
Treballadora social del Hospital de la Seu d'Urgell	Fundació Sant Hospital

CONCLUSIONS DE LA DIAGNOSI

A partir d'aquesta estructura poblacional de la comarca i del informes tècnics i valoracions dels departaments comarcals es desprenen les següents conclusions:

- > La base més ampla de la piràmide de població femenina se situa entre els 30 i els 54 anys d'edat, concretament la franja més nombrosa de dones és la de 35 a 40. Aquests grups poblacionals es troben dintre de l'etapa d'activitat econòmica activa i en edat reproductiva o de criança i cura de fills/es. Aquesta realitat fa palesa la necessitat d'actuacions en matèria de criança, coresponsabilitat, conciliació laboral i familiar i creixement professional, entre d'altres.
- > L'esperança de vida de les dones és significativament superior a la dels homes i, a partir dels 70 anys d'edat, les xifres de població femenina son força superiors. Les dones grans mereixen mesures d'atenció específica per la fragilitat de la seva situació social, així com sovint econòmica.
- > La minsa presència de dones als càrrecs directius i gerents posa damunt la taula la necessitat de fer efectives mesures per garantir la igualtat en l'àmbit professional i econòmic. Tant en el sector públic com el privat cal desplegar accions que equilibrin realitats i incentivin l'ocupació estable i de qualitat de les dones i que redueixin discriminacions com ara la bretxa salarial.
- > La realitat geogràfica de la comarca determina l'accessibilitat de les persones als serveis i recursos, ja siguin de salut, com de lleure o formatius. Les principals afectades són les dones més joves, les de major edat i les de menors recursos econòmics. En aquest sentit, cal tenir en compte la necessitat d'actuar de manera bilateral, ja sigui fent arribar serveis i/o accions a les poblacions disseminades o garantint l'accessibilitat de les persones dels pobles als nuclis principals.

De les respostes a l'enquesta digital adreçada a la població de la comarca, major de 16 anys, s'obté una mostra del context actual de la comarca:

- > Si bé la divisió del treball no remunerat ha estat sempre considerat un camp simbòlic en el que homes i dones mostren els seus rols de gènere i pels que es suposa que la dona ha de realitzar les feines reproductives de cria i cura de la llar, en les persones més joves s'aprecia un repartiment més equilibrat, respecte a generacions anteriors. Tot i que les dones continuen sent les principals responsables, s'observa una tendència a la igualtat, donat que els homes han incrementat la seva participació mentre que les dones han disminuït lleugerament el nombre d'hores de dedicació.
- > Es destaca l'efecte negatiu que tenen els mitjans de comunicació, així com les produccions musicals i audiovisuals mitjançant la transmissió d'estereotips sexistes i

rols de gènere que promocionen, especialment en el jovent, pràctiques gens igualitàries.

- > Bona part dels i les joves mostren sensibilitat i preocupació per les desigualtats per qüestions de gènere, saben distingir fàcilment exemples clars de discriminació directa i indirecta i en manifesten rebuig. No obstant, també reconeixen que sovint actuen segons els rols de gènere.
- > Algunes de les propostes d'acció més reiterades a les enquestes, són les de sensibilització, mitjançant campanyes de difusió de bones pràctiques, dinàmiques als centres educatius, així com tallers i activitats adreçats a homes.

6. AVALUACIÓ DEL III PIO (2012-2015)

El III Pla per a la igualtat d'oportunitats 2012-2015 de la comarca de l'Alt Urgell tenia una vigència de quatre anys, i les actuacions que s'hi preveïen s'han anat desenvolupant durant tot el seu període de vigència.

El seguiment i l'avaluació del III Pla s'ha realitzat mitjançant les memòries anuals redactades per la tècnica d'Igualtat, que recullen les actuacions que s'han realitzat, tenint el compte les previsions del pla i observant els resultats obtinguts. Les memòries contenen, d'una banda, dades quantitatives relatives al nombre d'accions per municipi, així com el nombre de participants o d'usuàries ateses, i d'altra banda, dades qualitatives obtingudes de les enquestes de satisfacció de les persones usuàries dels serveis i activitats.

En el III Pla comarcal queden representats la majoria dels municipis de la comarca. Durant el període de vigència, 12 dels 19 ajuntaments de la comarca s'hi ha adherit, a més del Consorci d'Atenció a les Persones i l'EMD Vila i Vall de Castellbò.

Entitats locals adherides al PIO 2012-2015

Ajuntament	Acord d'adhesió
Ajuntament d'Alàs i Cerc	17.7.2012
Ajuntament d'Arsèguel	16.5.2013
Ajuntament de Coll de Nargó	15.5.2012
Ajuntament de Fígols i Alinyà	26.4.2012
Ajuntament de Josa i Tuixén	04.05.2015
Ajuntament de Montferrer i Castellbò	26.1.2012
Ajuntament d'Oliana	14.5.2012
Ajuntament d'Organyà	29.5.2012
Ajuntament de Peramola	9.7.2012
Ajuntament de Ribera d'Urgellet	10.9.2013
Ajuntament de la Seu d'Urgell	31.3.2014
Ajuntament de Valls d'Aguilar	5.9.2013
Ajuntament de la Vansa i Fórnols	24.3.2014
EMD Vila i Vall de Castellbò	3.9.2013
Consorci Atenció a les Persones	27.6.2012

Això ha permès dur a terme actuacions específiques a cada una de les localitats que ho han sol·licitat, en base a la subvenció anual convocada per l'Institut Català de les Dones, i que representa l'única font de finançament per a polítiques de dones, a part de la dotació que cada ajuntament hi pugui destinar.

Cal valorar positivament la incorporació d'un bon nombre d'entitats locals, tot i que un dels objectius per als propers quatre anys és aconseguir l'adhesió del tots els ajuntaments i de les EMD més poblades, per tal de diversificar la participació en el territori i descentralitzar l'oferta d'activitats. Així es possibilita la participació de tota la població possible, es dona a conèixer el servei i es dota de veu el territori.

En aquest sentit, es proposarà com un dels objectius primordials la creació del Consell Territorial de Dones de l'Alt Urgell, com un òrgan de representació territorial i dels ajuntaments a partir d'un/a representant de cadascun d'ells, amb representació també de les entitats de dones i puntualment de persones amb coneixements sobre àrees concretes que requereixin de consulta.

Durant els 4 anys de desplegament del III Pla s'han realitzat nombroses actuacions als diferents municipis de la comarca. La majoria d'aquestes accions són programacions amb caràcter estable i que estan integrades en la dinàmica habitual dels calendaris anuals, amb l'objectiu de visibilitzar i promocionar la formació adreçada especialment a les dones, tot i que algunes d'aquestes accions estan adreçades a tothom.

Des de l'àrea d'Igualtat del Consell Comarcal, ubicada en el Consorci d'Atenció a les Persones de l'Alt Urgell, s'han liderat un nombre d'actuacions important, amb el propòsit d'estendre les polítiques d'igualtat a tot el territori i de reforçar aquelles àrees que requereixen de la intervenció especialitzada d'aquest servei. Entre elles el suport a les associacions, assessorament a dones, formació amb perspectiva de gènere, tallers educatius, recolzament a l'emprenedoria i impuls de l'ús no sexista del llenguatge i de la comunicació no sexista, entre d'altres.

El nombre d'actuacions realitzades als diferents ajuntaments adherits al PIO han estat les següents:

Ajuntament	2012	2013	2014	2015
Ajuntament d'Alàs i Cerc	1	1	1	1
Ajuntament d'Arsèguel				
Ajuntament de Coll de Nargó	5	1	3	1
Ajuntament de Fígols i Alinyà				
Ajuntament de Josa i Tuixén				3
Ajuntament de Montferrer i Castellbò	3	7	6	11
Ajuntament d'Oliana	10	8	6	8
Ajuntament d'Organyà	1	4	4	2
Ajuntament de Peramola	5	5	4	4
Ajuntament de Ribera d'Urgellet		5	4	3
Ajuntament de la Seu d'Urgell	12	8	9	9
Ajuntament de Valls d'Aguilar		2	4	1
Ajuntament de la Vansa i Fórnols			8	5
EMD Vila i Vall de Castellbò		2	2	5
Consorci d'Atenció a les Persones	15	10	9	10
Total	51	53	60	63

Al llarg dels quatre anys d'implementació del Pla s'ha adaptat el programa a la realitat de cada moment, és per això que s'han flexibilitzat determinades propostes per assolir els objectius o cobrir les demandes existents.

El III Pla per a la igualtat d'oportunitats de l'Alt Urgell es va estructurar en vuit eixos principals amb la voluntat d'incidir en el desenvolupament de polítiques concretes d'intervenció directa

en la vida pública de les persones i per garantir la igualtat efectiva entre dones i homes, amb algunes diferències respecte del Pla anterior:

Evolució dels eixos estratègics

2008-2011	2012-2015
1. Anàlisi de la realitat	1. Participació i associacionisme
2. Amb perspectiva de gènere	2. Cultura i lleure
3. Dones i treball	3. Esport
4. Gènere i educació	4. Treball i conciliació
5. Associacionisme	5. Educació i formació
6. Atenció i assessorament	6. Salut i benestar
7. Violència de gènere	7. Violència masclista
	8. Urbanisme, habitatge, agricultura i medi ambient

ANALISI PER EIXOS D'ACTUACIÓ DE LES ACTUACIONS REALITZADES

Si bé s'han realitzat pràcticament totes les accions previstes amb un bon nombre d'actuacions, n'hi ha dues que no s'ha pogut realitzar (2.2 i 8.2). Quan a la denúncia a través dels canals existents la publicitat, notícies i manifestacions sexistes que es detectin, no s'ha donat aquesta situació de forma evident, o inclús no s'ha posat prou atenció en aquest aspecte. Quan a elaborar una llista de propostes concretes de millora d'acord amb les necessitats de mobilitats de les dones de la comarca tampoc s'ha dut a terme. La demanda específica en qüestions de mobilitat per a les dones d'avançada edat de la zona sud de la comarca fan que aquest tema s'hagi de plantejar en el proper Pla.

1. Participació i associacionisme				
	Accions previstes	Accions realitzades	Actuacions realitzades	INDICADORS DE SEGUIMENT
	8	71	108	
1.1	Promocionar la participació de les associacions a les Assemblees Territorials	2	2	Associacions que participen a les assemblees territorials 5
1.2	Dissenyar i oferir tallers, cursos i seminaris sobre estratègies i eines per al lideratge i apoderament femení	29	36	Accions realitzades 36
1.3	Potenciar la creació d'associacions o grups de dones en els municipis	1	2	Associacions creades 1
1.4	Continuar donant suport a les associacions existents en el territori	16	27	Dones participants 600
1.5	Potenciar les trobades i treballs conjunts entre les diverses associacions del territori	10	19	Dones associades 892
1.6	Realitzar accions d'informació, acompanyament i suport a dones novingudes en les gestions de la seva vida quotidiana	1	6	Consultes i reunions realitzades 22

1.7	Col·laborar amb el teixit associatiu per dur a terme activitats que afavoreixin la igualtat d'oportunitats entre dones i homes a la comarca	12	16	Treballs realitzats anualment	4
1.8	Continuar donant suport i assessorament a les dones en qualsevol dels aspectes que les afecta	24	37	Associacions que participen	9
				Activitats realitzades	37
				Dones que participen en les actuacions	6.692

Un cop assolit l'objectiu inicial de crear xarxa i impulsar les dones a participar en la formulació de les polítiques d'igualtat, es van preveure 8 accions que s'han acomplert. S'han establert reunions periòdiques per recollir les inquietuds de les associades, s'ha organitzat a IV Trobada d'associacions de dones de l'Alt Pirineu i Aran a Oliana l'any 2013 i s'ha participat en les organitzades arreu del territori. S'han dut a terme accions per al lideratge i l'apoderament femení sobretot el l'àmbit laboral: Projecte Aurora de l'Institut de la Mujer de formació laboral, "Entre tots" a Oliana, per a la capacitació de persones novingudes, i el Projecte Dona i Lideratge per a l'apoderament d'emprenedores. S'han mantingut i consolidat els actes festius i culturals liderats per les dones i que afavoreixen l'enfortiment de la xarxa, i s'han programat accions informatives i formatives en molts temes d'interès per a les dones.

La valoració positiva que les dones fan d'aquestes actuacions indica que cal mantenir aquest eix estratègic de participació i l'associacionisme, per a l'apoderament de les dones en tots els àmbits ciutadans.

2. Cultura i lleure					
Accions previstes		Accions realitzades	Actuacions realitzades	INDICADORS DE SEGUIMENT	
6		34	65		
2.1	Incorporar anualment en les programacions culturals alguna activitat dedicada principalment a promocionar la difusió de la producció artística realitzada per dones	15	29	Activitats dedicades a promoure la difusió de la producció artística de les dones.	15
2.2	Denunciar a través dels canals existents la publicitat, notícies i manifestacions sexistes que es detectin	0	0	Denúncies rebudes i tipologia de persona que denuncia (sexe i edat)	0
		0	0	Percentatge de canvis realitzats en les publicitats denunciades	0
2.3	Programació i suport a sortides culturals de les associacions de dones	7	16	Sortides programades	16
2.4	Col·laborar en actes i festes de cultura popular i tradicional promocionant la perspectiva de gènere	4	12	Actes en què es col·labora	4
2.5	Col·laborar en concursos, premis de caire cultural.	4	4	Dones participants	25

El segon eix tenia per objectiu assegurar la igualtat de gènere en l'accés a la cultura i el lleure i visualitzar els diferents entorns socials i culturals que reflecteixen la pluralitat de les dones i els homes de la comarca.

Ahora promociona les activitats en clau de dona, és a dir, impulsades o promogudes per dones, proposades en les que les dones siguin les protagonistes o mostres de models culturals plurals i no estereotipats.

En aquest sentit s'ha donat cobertura a les iniciatives de les associacions i col·lectius de la comarca. S'ha intervingut en cultura, intervenint en la programació ja consolidada i programada en els municipis (PICURT, Festa de les Trementinaires, Homilies d'Organyà, Trobada d'acordionistes,...). Així mateix s'ha apostat per construir des dels diferents àmbits del Consell Comarcal una imatge de la dona allunyada dels cànons sexistes i patriarcals.

3. Esport			
Accions previstes	Accions realitzades	Actuacions realitzades	INDICADORS DE SEGUIMENT
5	18	32	
Promocionar l'ús dels gimnasos mòbils cedits des del Consell Comarcal	5	5	Municipis als que es desplacen els gimnasos 5
Rendibilitzar els equipaments esportius dels municipis	3	8	Persones que els utilitzen 182 d i 5 h segregat per sexes
Fomentar la formació a les associacions i les entitats de l'àmbit educatiu sobre accions i actuacions no discriminatòries per a la pràctica esportiva	4	8	Activitats que s'hi desenvolupen amb una participació majoritàriament femenina 32
Participar i col·laborar en actes relacionats amb aquest àmbit que es duguin a terme a la comarca, vetllant per la inclusió de la perspectiva de gènere	2	4	Accions realitzades 55
Dissenyar accions positives envers la promoció de l'esport femení en totes les categories i per a totes les edats	4	7	Dones que hi participen 1.039

L'Alt Urgell és una comarca en la que l'esport es viu de forma molt intensa, afavorit per l'entorn i per la tradició en diverses modalitats esportives, sobretot durant els darrers anys i de forma creixent: bàsquet, piragüisme, esquí en totes les modalitats, marxa nòrdica, patinatge artístic entre d'altres. Mols ajuntaments programen activitats esportives per a la població: gimnàstica de manteniment, pilates, arts marcial, country, ioga, caminades, entre moltes d'altres, a les que majoritàriament assisteixen les dones. L'Ajuntament de la Seu especialment ofereix un ampli ventall de possibilitats. Darrerament s'ha incorporat un equip de futbol femení.

Cal mantenir aquest ritme de participació, i seguir fomentant la pràctica esportiva, col·laborant amb les diverses entitats i amb els ajuntaments, per aconseguir que la dona continuï participant de la practica esportiva, com a activitat pel benestar i la salut personal i com a activitat social.

Els gimnasos mòbils de que disposen alguns ajuntaments de la comarca són utilitzats de forma conjunta per realitzar diferents pràctiques esportives als ajuntaments on s'ubiquen. L'Ajuntament d'Alàs ha manifestat que no l'utilitza en l'actualitat i caldrà ubicar-lo en un altre lloc.

Les activitats desplegades, com ara les sortides per practicar la marxa nòrdica o les rutes d'oficis tradicionals de dones, vinculades a la memòria històrica, han tingut molt bona acollida.

4. Treball i conciliació				
Accions previstes		Accions realitzades	Actuacions realitzades	INDICADORS DE SEGUIMENT
5		36	75	
4.1	Sensibilitzar sobre la necessitat d'avançar en la igualtat d'oportunitats professionals i la importància de fer participar els homes en la vida privada	16	33	Accions realitzades 27
4.2	Donar suport a les iniciatives d'autoocupació i teletreball	5	13	Persones ateses o derivades a promoció econòmica 188
4.3	Garantir formació ocupacional, per tal que les dones accedeixin a llocs de treball qualificats i de responsabilitat	7	17	Cursos realitzats 16
4.4	Seguir participant en les taules d'Agents laborals de la comarca, especialment per introduir la perspectiva de gènere en les diverses actuacions	3	3	Dones assistents 540
4.5	Potenciar els canals de suport a la creació d'empreses i altres, que ja existeixen a la comarca, i aproximar-los especialment a les dones	5	9	Reunions a les que es participa 3

El quart eix tenia per objectiu fomentar l'ocupació femenina, afavorir polítiques empresarials d'harmonització de la vida personal, familiar i laboral, així com trencar amb els estereotips en les diferents tipologies i categories de treball.

Des d'aquesta perspectiva s'ha treballat principalment la vessant de la formació professionalitzadora per a millorar l'ocupabilitat de les dones i incidir en la seva emancipació. En aquest sentit s'han realitzat tallers i cursos adreçats a cobrir les necessitats detectades des de l'administració i les demandes realitzades per les usuàries.

Ahora s'ha realitzat formació per potenciar el coneixement de les dones i afavorir l'apoderament en diferents temàtiques: habilitats informàtiques, coaching empresarial, gestió de les emocions, entre d'altres temàtiques. Recentment s'han impulsat línies de suport a l'emprenedoria femenina, per tal de donar recursos i suport a la constitució d'iniciatives pròpies d'ocupació i negoci. La recent concessió del nou Leader a les comarques de l'Alt Urgell i la Cerdanya han d'enfortir el teixit empresarial i d'emprenedoria, amb incentius específics per a dones i joves.

Paral·lelament s'han dut a terme campanyes de sensibilització, adreçades a la població masculina, de la importància de la coresponsabilitat en les tasques de la llar, cura de menors i de persones grans o dependents.

Altres agents de la comarca, com el Consell Comarcal i l'Oficina Jove, gestionen de forma activa els programes del SOC per afavorir la inserció laboral tant dels joves (Garantia juvenil, joves per l'ocupació, Retrobau), com de persones que han acabat les prestacions (RMI), com d'habilitació laboral (Projecte treball i formació) en els que tan dones com homes cerquen noves oportunitats de treball.

5. Ensenyament i formació					
Accions previstes		Accions realitzades	Actuacions realitzades	INDICADORS DE SEGUIMENT	
4		59	95		
5.1	Potenciar models d'educació co-educatius, per superar rols i estereotips sexistes	28	39	Accions i recomanacions fets als centres educatius	26
5.2	Orientar les joves i dones cap a l'oferta formativa de la zona que els pugui ser de major interès	1	1	Accions educatives realitzades	14
5.3	Desenvolupar programes de formació per a dones adultes al municipi que serveixin per al desenvolupament personal i laboral, que s'adeqüin a les seves necessitats i interessos.	11	43	Dones assessorades	833
5.4	Fomentar la formació a les associacions i les entitats de l'àmbit educatiu sobre accions i actuacions no discriminatòries per a l'accés al coneixement i a la cultura	10	12	Accions realitzades	19
				Alumnes participants	1.214

Amb el IV Pla s'han impulsat actuacions adreçades a assenyalar els centres educatius de la comarca com a protagonistes de l'acció transformadora, generant espais i recursos per compartir les actuacions i coresponsabilitzar tota la comunitat. S'ha continuat amb l'oferta dels tallers de sensibilització: ni bella ni bèstia, prevenció de conductes abusives, contes igualitaris i habilitats emocionals; a més s'han ofert les xerrades formatives: com tenir una relació sana i positiva, micromasclismes, la violència no és només un cop de puny.

S'han continuat els plans de professionalització amb dones adultes, dissenyats en funció de les necessitats formatives detectades, però també segons la demanda i interessos dels col·lectius d'usuàries.

S'ha desenvolupat un seguit de trobades amb el jovent per reconèixer l'entramat dels estereotips de gènere i trobar eines i camins per construir relacions interpersonals basades en la igualtat.

6. Salut i benestar			7.	
Accions previstes		Accions realitzades	Actuacions realitzades	INDICADORS DE SEGUIMENT
5		29	47	
6.1	Desenvolupar programes d'informació / educació sexual per a escolars. Impulsar tallers de sexualitat i afectivitat per a joves	3	8	Cursos fets 9
6.2	Sensibilitzar en matèria de salut laboral, específicament el relacionat amb l'activitat de les dones	1	1	Assistents segregat per edat i sexe 48 adults i 259 adolescents
6.3	Desenvolupar programes i tallers per al tractament de situacions d'estrès i depressió	10	19	Accions realitzades 29
6.4	Elaborar i desenvolupar campanyes d'educació sanitària per a grups de dones amb característiques similars i concretes, per exemple, menopausa, embaràs, càncer de mama,...	14	18	Tallers realitzats 35
6.5	Crear una relació clara de tots els serveis en relació a la salut existents a la comarca	1	1	Dones assistents 472

Des d'aquest àmbit s'ha treballat especialment en desplegar accions formatives sobre hàbits saludables, de prevenció de conductes de risc i d'educació emocional, amb una oferta diversa.

S'han dut a terme actuacions concretes per donar resposta a les necessitats dels diferents grups d'edat i col·lectius, com ara dones embarassades, cuidadores, formadores, dones empresàries o emprenedores, dones grans i pacients amb càncer de mama, entre d'altres.

Des de la vessant emocional i d'atenció psicològica s'han realitzat tallers per enfortir l'autoestima i l'autopercepció i millorar la resiliència davant situacions inesperades, de tensió o estrès, noves perspectives sobre l'estimació, per tal de disposar d'un repertori d'eines que ajudin a gestionar les situacions de dificultat.

S'han fet campanyes de promoció de la salut, amb l'objectiu de fomentar hàbits saludables i de cura personal entre la població femenina, tan adreçades a la pràctica de l'esport, com la implementació d'una dieta equilibrada i saludable, atenció i memòria, prevenció del mal d'esquena o la realització de proves de detecció precoç d'afectacions que afecten principalment la població femenina.

S'ha mantingut l'èmfasi sobre la tasca educativa amb tallers adreçats a l'adolescència sobre tenir relacions sanes i positives i prevenció de conductes abusives. L'Oficina Jove manté la seva programació de salut adreçada a la joventut, amb una tècnica especialista en la matèria.

7. Violència masclista				
Accions previstes 5		Accions realitzades 1	Actuacions realitzades 18	INDICADORS DE SEGUIMENT
7.1	Oferir i impartir tallers de sensibilització i prevenció de la violència masclista a entitats, associacions, col·lectius de dones, espais de participació infantil i juvenil, i altres agents que es considerin oportuns	19	27	Accions realitzades 29
7.2	Impartir xerrades al sector empresarial i sindical de sensibilització i prevenció de l'assetjament sexual i per raó de sexe	3	26	Dones assistents 882
7.3	Reforçar el treball en xarxa i de coordinació per a la implementació del Protocol d'Actuació en cas de violència masclista de l'Alt Urgell	6	10	Xerrades realitzades 22
7.4	Oferir els recursos disponibles a la comarca (psicològics, jurídics, d'acompanyament,...) a les dones en situació de violència masclista i als seus fills i filles i familiars	75	88	Dones assistents 861
7.5	Oferir cursos de formació i especialització referents a l'actuació en cas de violència masclista a tots els agents que operen en el territori	7	8	Reunions realitzades 10

El setè dels eixos de treball s'ha dedicat a proveir recursos i sumar esforços amb tots els agents que participen de la taula de coordinació davant casos de violència masclista. S'ha treballat en la coordinació de tots els professionals implicats en l'atenció integral a les dones que pateixen o han patit violència masclista, en millorar l'eficàcia dels protocols i en proporcionar els serveis específics necessaris.

En l'àmbit de la prevenció, s'han continuat fent campanyes de sensibilització a la població en general i al jovent en particular, per visibilitzar i donar a conèixer les conductes masclistes i els rols de gènere, i les concepcions sexistes i patriarcals que suposen la dominació de l'home sobre la dona.

S'ha treballat en la línia d'apoderar les dones i co-responsabilitzar la població en general del seu paper en l'eliminació de la violència masclista i la construcció d'una societat més sensibilitzada, i conseqüentment més justa i igualitària.

8. Urbanisme, habitatge, agricultura i medi ambient				
Accions previstes		Accions realitzades	Actuacions realitzades	INDICADORS DE SEGUIMENT
5		13	18	
8.1	Oferir formació adreçada als serveis tècnics que els proporcioni estratègies per a l'aplicació de criteris de seguretat i protecció de les dones en els diversos planejaments urbanístics de la comarca, la gestió mediambiental,...	1	1	Cursos de formació realitzats 6
8.2	Elaborar una llista de propostes concretes de millora d'acord amb les necessitats de mobilitats de les dones de la comarca	0	0	Assistència tenint en compte sexe i categoria professional 110
8.3	Organitzar espais de reflexió i debat amb grups de dones sobre les necessitats de les dones en relació amb la distribució dels espais	2	2	Percentatge de dones usuàries que han fet arribar les seves propostes per elaborar la llista de millores 5
8.4	Sensibilitzar a ciutadanes i associacions perquè incorporin criteris d'ecoeficiència en la gestió diària per fomentar la co-responsabilitat i evitar riscos a les llars	5	5	Espais de reflexió i espais creats 5
8.5	Commemorar diades com el de la dona rural (15 d'octubre) per tal de visibilitzar l'activitat de la dona rural. Suport a la dona rural	5	10	Assistència tenint en compte sexe i edat 167

El vuitè eix d'acció tenia com a finalitat incorporar la perspectiva de gènere en la planificació del disseny de la comarca, des d'una perspectiva urbanística, de l'agricultura i mediambiental, és a dir, adequar els espais i la planificació a les necessitats, els coneixements i les activitats tradicionalment desenvolupades per les dones.

Tot i que s'han implementat diverses actuacions, principalment aquelles enfocades a la commemoració del Dia de la Dona Rural i activitats i tallers de consciència mediambiental a la llar, estan pendents de desenvolupar actuacions relacionades amb la projecció urbanística dels municipis de la comarca, i formacions específiques per als serveis tècnics, sobretot a partir de l'entrada en vigor de la Llei 17/2015.

Així doncs, les xifres globals quantitatives de les persones que s'han beneficiat de les accions desplegades a partir del III Pla per a la Igualtat, durant els quatre anys d'implantació, són les següents:

Any	Actes/cursos/tallers	Participació total	Dones	Homes
2012	48	3.553	2.745	808
2013	53	2.186	1.643	543
2014	60	2.010	1.598	412
2015	63	1.133	831	294
TOTAL	224	8.882	6.817	2057

Pel que fa als serveis personals d'assessorament, s'ha ofert atenció psicològica i suport jurídic a demanda per a les usuàries del SIAD que ho han sol·licitat o que han estat derivades des d'un altre servei.

Consultes especialitzades	2012	2013	2014	2015	TOTAL
Servei d'assessorament psicològic	3	1	0	20	24
Servei d'assessorament jurídic	5	19	31	8	63

Publicacions

S'han publicat els 4 primers números de la **Revista Igualtat**, fent coincidir la publicació amb el 8 de març i el 25 de novembre. La núm. 1 tracta temes específics d'igualtats, amb dades de la comarca, la núm. 2 posant especial atenció a temes de violència, la núm. 3 és un especial per a les associacions de dones de la comarca i la núm. 4 adreçada especialment als joves per prendre consciència dels abusos i maltractaments.

L'audiovisual **Diafragma**, com a resultat d'un treball realitzat per dones interessades en trobar un espai on mirar, parlar i ser escoltades. Totes les imatges han estat realitzades per elles amb la finalitat d'expressar el que senten i com és la seva realitat.

De forma conjunta amb el Servei d'Immigració, s'han fet 4 publicacions del **Contes d'arreu del món**. L'objectiu d'aquest projecte és utilitzar el conte per apropar-nos a la riquesa de les aproximadament 60 cultures que conviuen a la nostra comarca, ja que el conte és un dels elements que es troba en totes les cultures i és una forma de transmissió oral i/o escrita dels costums, tradicions i creences..., d'aquí i d'arreu, on el paper de les dones ha estat fonamental per a la seva perdurabilitat, i fomenta un treball d'integració i de valoració del seu paper.

Col·laboracions

El SIAD s'ha col·laborat amb altres serveis de la comarca: Punt Òmnia, CETAP, Biblioteca de Sant Agustí, Centre de Recursos Pedagògics, entre d'altres.

El SIAD de l'Alt Urgell ha estat escollit per participar en els grups de treball proposats per l'ICD dins del projecte d'avaluació dels SIAD de Catalunya per al disseny dels objectius dels serveis.

Paral·lelament i de manera transversal als vuit diferents eixos de treball, s'ha dut a terme la coordinació amb agents del territori mitjançant la participació en els següents circuits, taules i comissions:

- > Participació en la comissió pel Pla Territorial de Ciutadania i immigració.
- > Participació i dinamització de la Comissió d'Igualtat.



- > Participació en comissions conjuntes d'Ensenyament, Joventut i Gent Gran.
- > Participació en la taula d'Agents Laborals de la comarca.
- > Participació en la taula de Salut de la comarca.
- > Participació en la taula de violència masclista de la comarca.

A més, la tècnica del SIAD ha participat en jornades, seminaris i formacions diverses arreu del territori i online per tal d'actualitzar la seva formació.

7. Planificació estratègica de disseny del IV Pla Comarcal

Dintre l'estructura interna de l'administració comarcal, així com de la realitat de la població des de totes les seves vessants, s'identifiquen factors favorables i desfavorables en la implementació d'un pla estratègic de polítiques per a la igualtat.

En la següent figura es troben reflectides les principals oportunitats i amenaces, tan les internes com les externes:

	POSITIUS per a assolir l'objectiu	NEGATIUS per a assolir l'objectiu
Anàlisi interna	PUNTS FORTS Personal tècnic amb voluntat de treballar de manera transversal i coordinada a través de comissions: CAPAU, Mossos d'Esquadra, policia local de La Seu i la Fundació Sant Hospital, etc. Experiència assolida mitjançant la implementació dels plans anteriors. Diversitat de recursos i serveis en funcionament (SIAD, Centre Obert, SIE, Asexora't...) Tallers de formació i sensibilització als adolescents sobre relacions igualitàries coordinats amb les diferents entitats que els ofereixen: SIAD, SIE, Mossos d'Esquadra, Oficina Jove, etc.	PUNTS FEBLES El SIAD és encara poc conegut i utilitzat per la ciutadania, i encara es relaciona amb violència de gènere. La discontinuïtat de la tècnica impedeix una línia de treball clara. Falta suport a la dona treballadora i a l'emprenedora Falta suport a l'empresa en temes de gènere, igualtat (polítiques retributives, conciliacions,...). Falta de comunicació amb les entitats empresarials de la comarca. Falten plans d'ocupació més encarats a dones. Encara no hi ha un sentiment generalitzat de posicionar el tema de la igualtat en el punt de mira de les institucions
Anàlisi externa	OPORTUNITATS Major sensibilitat de la població jove i adulta masculina i femenina. Desplegament de la llei 17/2015 d'igualtat efectiva. Coordinació de recursos amb altres administracions i territoris del Pirineu, Vall d'Aran i Andorra. Existència de col·lectius de dones.	AMENACES Desarticulació d'algunes associacions de Dones o manca de planificació estratègica i de ritme d'acció d'alguns col·lectius. Geografia territorial. (Dispersió i aïllament). Manquen espais de relació per crear xarxa i locals per les entitats Hi ha una tendència al continuisme, per falta d'idees noves i voluntat en aquest àmbit. La igualtat de gènere no és una prioritat en moltes agendes.

8. Desenvolupament del IV PIO: finalitat, eixos d'acció, objectius i mesures

Els objectius del Pla d'igualtat de l'Alt Urgell responen a la filosofia i segueixen les directrius de la Llei d'Igualtat, Llei orgànica 3/2007, de 22 de març i de la Llei 17/2015, per a la igualtat efectiva de dones i homes. La finalitat del Pla és avançar amb passes fermes per tal d'assolir la igualtat efectiva, eliminant les discriminacions, desigualtats i invisibilitats generades per l'estructura patriarcal, així com prevenir i actuar contra les violències masclistes i aconseguir avenços en la seva eradicació definitiva.

El pla està vertebrat per quatre eixos d'acció generals, dels que parteixen els objectius específics. Les diferents línies estan intrínsecament lligades, de manera que l'assoliment d'objectius de cada eix repercuteix directament en el benefici dels altres.



Pel que fa al procediment, primer s'han identificat els objectius i les accions concretes que contribuiran a dur-los a terme. A més, s'han fixat els indicadors de seguiment i/o resultat i orientacions per mesurar-los.



EIX 1. APODERAMENT DE LES DONES

Creixement individual i col·lectiu, vida pública, participació i representació

Per assolir la igualtat és necessari instal·lar-la a les subjectivitats personals i col·lectives i creure que és un dret fonamental i no una concessió. La igualtat subjectiva, com a valor, té a veure amb que cada persona assumeixi que li pertany el dret a ser igual en l'accés a recursos i oportunitats, a expectatives de vida, a possibilitats de temps propi, lleure i a viure sense violència.

L'apoderament de les dones és un objectiu, una eina i un procés que ha de generar-se en l'àmbit personal i en el col·lectiu, a nivell social i de gènere. Els processos d'apoderament han de ser recolzats per les institucions públiques, però només s'assoleixen per i des de les persones que s'apoderen, mitjançant l'autonomia, el control de la pròpia vida, la presa de decisions independents que representen els seus propis interessos i l'autoestima.

Les institucions públiques de la comarca han d'afavorir i impulsar la participació sociopolítica de les dones i el seu apoderament, mitjançant l'enfortiment dels teixits associatius de les dones, amb l'objectiu de promoure la seva participació en la presa de decisions en els diferents àmbits de la intervenció pública.

1. APODERAMENT

1.1 Impulsar, assessorar, orientar, acompanyar i recolzar tècnica i econòmicament la participació sociopolítica i l'autoorganització de les dones arreu del territori.

- ▶ Afavorir la creació d'associacions de nova creació i enfortir i col·laborar amb les ja existents
 - Indicadors: Nombre d'accions formatives, nombre de serveis d'assessorament, nombre i quanties d'ajuts, cessió d'espais i recursos.
- ▶ Proporcionar recursos i assessorament a les associacions per tal que puguin desenvolupar la seva activitat, així com desplegar accions en matèria d'igualtat.
 - Indicadors: Nombre d'accions formatives, nombre de serveis d'assessorament, nombre i quanties d'ajuts, cessió d'espais i recursos, nombre d'accions realitzades.
- ▶ Afavorir la participació de les associacions en taules i espais de coordinació comarcal i territorial.
 - Indicadors: Nombre de convocatòries, nombre de col·lectius participants.
- ▶ Creació del Consell de Dones de l'Alt Urgell
 - Indicadors: Nombre de col·lectius participants, nombre de reunions, nombre d'acords presos.

1.2 Millorar la participació, visibilització i reconeixement de les dones en l'àmbit públic

- ▶ Millorar la visibilització de la dona als mitjans de comunicació i difusió comarcals
 - Impulsar campanyes, articles o imatges dintre les comunicacions comarcals en les que les protagonistes siguin dones, especialment en els àmbits tradicionalment atribuïts als homes (esport, negoci, política, lideratge...)
Indicadors: Nombre de campanyes, materials, etc.
- ▶ Recolzar i proporcionar recursos per afavorir els processos d'apoderament personal
 - Oferir tallers i cursos sobre estratègies i eines per al lideratge i apoderament femení
Indicadors: Nombre d'actuacions realitzades i d'assistents
- ▶ Incorporar la perspectiva de gènere en la promoció de la pràctica esportiva entre la població i en la gestió dels equipaments esportius de la comarca.
 - Rendibilitzar la gestió dels equipaments esportius i promocionar els gimnasos mòbils del Consell Comarcal
Indicadors: Nombre d'actuacions, nombre de participants.

1.3 Impulsar la visibilitat de les dones en l'àmbit públic i la projecció cultural amb perspectiva de dona i LGTBI a la comarca

- ▶ Desplegar projectes i iniciatives culturals amb perspectiva de gènere.
 - Promoure la creació i difusió d'obres culturals d'autoria femenina o amb la dona com a protagonista. Impulsar iniciatives, amb la col·laboració d'altres departaments com Joventut, Esports o els centres educatius que tinguin per objectiu visibilitzar i reconèixer el paper de la dona en les diferents esferes de la vida.
Indicadors: nombre de convocatòries, nombre de participants, valoració qualitativa.
 - Promoure i vetllar perquè l'oferta d'oci a la comarca en festes i esdeveniments sigui respectuosa amb unes relacions de gènere i sexuals justes i igualitàries. Col·laborar amb les regidories de cultura i les Associacions de Festes dels Pobles.
Indicadors: Assistència a reunions, coordinacions, serveis d'assessorament en programació cultural.
 - Col·laborar amb els projectes culturals existents, com ara el Picurt, Trementinaires, Homilies d'Organyà i Trobada d'acordionistes, contribuint a incorporar la perspectiva de gènere i LGTBI.
Indicadors: Nombre de col·laboracions

1.4 Commemorar diades per tal de reflexionar sobre la situació existent, visibilitzar les problemàtiques, manifestar-se a favor de la igualtat i celebrar els progressos assolits

- ▶ Celebrar les diferents diades de visibilització de les dones: 8 de març, Dia Internacional de la Dona treballadora, 28 de maig, Dia Internacional d'Acció per la Salut de les Dones, 28 de juny, diada per l'alliberament LGTBI, 15 d'octubre, Dia de la Dona rural, i 25 de novembre, Dia en contra de la violència masclista, per reivindicar el paper de les dones, el seu reconeixement i reclamar la igualtat efectiva.
 - Organització d'activitats commemoratives a diversos municipis de la comarca, coordinar amb diversos agents (associacions, centres educatius, de salut...) activitats o propostes comunes
Indicadors: nombre d'activitats organitzades, nombre de participants, nombre d'institucions que participen.

EIX 2. IGUALTAT PLENA

Noves subjectivitats, coresponsabilitat, emancipació i conciliació

La construcció d'una societat plenament igualitària només és possible si tan dones com homes assumeixen que la igualtat plena de drets i oportunitats aporta beneficis a tots les persones, tan homes com dones.

És necessari actuar directament amb mesures que contrarestin les resistències masculines al canvi, identificant quins són els valors, actituds i situacions que estan dificultant la incorporació de la idea d'igualtat i la pràctica. Al llistat tradicional dels factors que produeixen les diferències (sentit de superioritat, resistència a la pèrdua de privilegis, control, etc.) cal afegir altres elements, com ara: pors, inseguretats, complexes d'inferioritat, el control masculí, la manca de referents positius o el món emocional. Davant d'aquest context, sembla fonamental la creació de valors socials i referents positius de masculinitat que serveixin d'alternativa sòlida i efectiva al model tradicional.

Les dificultats per harmonitzar la vida laboral, personal i familiar han convertit la gestió del temps en una de les qüestions prioritàries per al benestar de les persones. És necessari desplegar estratègies que possibilitin que dones i homes puguin ocupar de manera equitativa els diferents espais privats en els que viuen i conviuen.

2. IGUALTAT PLENA

2.1 Millorar l'ocupabilitat i l'ocupació de les dones pel que fa a l'accés, la presència, la permanència i les condicions de treball.

► Promoure accions positives per estimular l'ocupació i millorar l'ocupabilitat de les dones.

- Elaborar plans actius d'ocupació per a incentivar l'ocupació estable i de qualitat de les dones i afavorir-ne la contractació a jornada completa. Aquests plans i mesures han d'incloure estudis d'impacte de gènere i d'edat i prestar una atenció especial a l'atur femení de llarga durada.

Indicadors: Nombre de plans convocats, nombre de dones beneficiàries, càrrec i categoria professional

- Incorporar la perspectiva de gènere en la planificació de la formació professional, ocupacional, contínua i per a la inserció laboral.

Indicadors: Nombre d'accions formatives totals, nombre d'accions amb perspectiva de gènere, nombre de dones i homes assistents.

- Adoptar mesures per a incrementar el percentatge de dones en sectors, ocupacions o professions en què són poc presents.

Indicadors: nombre d'iniciatives, sectors, nombre de dones beneficiàries.

- Potenciar el desenvolupament d'activitats que generin ocupació i afavoreixin la incorporació de les dones a l'àmbit laboral i contribueixin a evitar-ne la migració de les dones joves a les ciutats.

Indicadors: nombre d'activitats, nombre de dones beneficiàries, durada, valoració

qualitativa.

- Seguir participant de les taules d'Agents laborals de la comarca per introduir la perspectiva de gènere en les diverses actuacions
Indicadors: Nombre de trobades, agents que hi participen.

- Potenciar els canals de suporta la creació d'autoocupació i teletreball per part de les dones.

Indicadors: Nombre de persones ateses o derivades a promoció econòmica, nombre d'accions formatives i d'assessorament.

2.2 Establir criteris adreçats a pal·liar les mancances estructurals i millorar la igualtat d'oportunitats atenent la realitat social

- ▶ Implementar quotes dels barems d'adjudicacions d'ajuts per a famílies monoparentals, nombroses, per a dones amb discapacitat i per a dones en situació de risc o d'exclusió social.

- Incorporar indicadors de barems a les ordenances d'ajuts

Indicadors: Nombre d'indicadors

2.3 Establir un compromís polític de visualització de la diversitat social

- ▶ Incorporar el reconeixement de la diversitat social, garantint la llibertat d'opció sexual i transsexualitat.

- Ampliar el fons documental i audiovisual de les biblioteques amb perspectiva feminista i sobre la diversitat d'opció sexual i difondre el contingut entre la ciutadania.

Indicadors: Nombre de volums nous, subscripcions a revistes.

- Vetllar per incorporar el reconeixement de la diversitat social, com la LGTBI en l'edició de materials, campanyes i comunicació des de totes les àrees del Consell Comarcal.

Indicadors: Presència de les diverses realitats socials, evitar la invisibilització de determinades realitats o grups socials.

EIX 3. PERSPECTIVA DE GÈNERE

Sensibilització, promoció, incorporació i formació.

Les institucions públiques han d'incorporar la perspectiva de gènere en totes les seves polítiques i accions, de manera que estableixin en totes elles l'objectiu general d'eliminar les desigualtats i promoure la igualtat de dones i homes.

Integrar la perspectiva de gènere suposa considerar, de forma sistemàtica, les diferents situacions, condicions, aspiracions i necessitats de dones i homes, incorporant objectius i actuacions específiques dirigides a eliminar desigualtats i promoure la igualtat en totes les polítiques i accions, a tots els nivells i a totes les fases de planificació, execució i avaluació. Per això és imprescindible intervenir amb eficàcia i introduir l'enfocament de gènere en la base de totes les operacions de recollida de dades i anàlisi d'informació que desenvolupi l'administració.

3. PERSPECTIVA DE GÈNERE

3.1 Augmentar les accions encaminades a aconseguir la plena igualtat entre dones i homes en el conjunt de la societat

- ▶ Campanyes de sensibilització que possibilitin la generació de noves masculinitats, mitjançant l'alliberament per part dels homes de la imposició dels rols masculins, i que visibilitzin els beneficis que homes i dones obtenen amb la igualtat. (Alguns exemples promoguts per col·lectius com Homes per la Igualtat o Canviem-ho: “Micromasclismes i macromasclismes”, “Pares igualitaris, el dret a gaudir en plenitud de la paternitat”, “Què ens passa als homes davant el canvi de les dones? resistències, obstacles i avantatge de l'alliberament de les dones. Campanyes per evitar patologies lligades a la masculinitat “Jo no vaig al “matasanos”)
- Impuls de xerrades, trobades, formacions adreçades a homes, que serveixin de referent positiu de canvi, preferent amb dinamitzadors homes.
Indicadors: nombre d'accions formatives, nombre d'assistents, valoració dels assistents.

3.2 Implantar polítiques actives i de sensibilització que reconguin la importància del treball domèstic i de cura de persones per a la sostenibilitat de la vida quotidiana, que en posin de manifest el valor social i econòmic, que afirmin la necessitat d'assumir-les amb coresponsabilitat entre dones i homes i que contribueixin a la socialització del treball de cura de persones.

- ▶ Promoure la coresponsabilitat de totes les persones en les tasques de reproducció i cures, mitjançant campanyes de sensibilització a diferents col·lectius.
 - Campanyes de difusió de bones pràctiques i de conscienciació del repartiment de les tasques de la llar.
Indicadors: Nombre de campanyes, materials, accions.
- ▶ Reforçar la independència i l'emancipació de la dona, mitjançant la formació en tasques quotidianes socialment associades a l'home.
 - Tallers sobre manteniment i reparacions de la llar, el cotxe o sobre gestions o



tràmits fiscals o econòmics.

Indicadors: Nombre de tallers, nombre de persones assistents, valoració qualitativa.

- ▶ Proporcionar serveis de proximitat i prestacions per a l'atenció a les persones dependents i a les persones cuidadores.
 - Oferir formació i suport emocional als familiars cuidadors de persones dependents, a domicili. Realitzar tallers o sessions de coaching per ampliar el coneixement i la bona gestió dels recursos personals (competències, emocions, etc.) de les persones cuidadores.

Indicadors: Nombre d'accions formatives i assessorament, durada, persones beneficiaries, valoració qualitativa.

3.3 Implementar serveis i accions que afavoreixin la conciliació familiar

- ▶ Crear serveis que afavoreixin la participació social de les mares i pares o la seva participació en activitats formatives.
 - Crear o cedir espais públics per a famílies amb nadons o infants petits, en el que infants i adults puguin compartir un espai i temps de convivència, de lleure o d'aprenentatge, on relacionar-se amb altres famílies, especialment als mesos d'hivern.
Indicadors: Accions, nombre d'usuaris/es, valoració qualitativa.
 - Desplegar espais de guarda puntual d'infants en els municipis durant la realització d'activitats o accions promogudes pel Consell Comarcal i adreçades a mares o pares.
Indicadors: Accions, nombre d'usuaris/es, valoració qualitativa.
 - Promoure la realització de programes de formació per mitjà de les noves tecnologies, a fi d'evitar desplaçaments i permetre l'organització flexible del temps de formació.

Indicadors: Accions, nombre d'usuaris/es, valoració qualitativa.

3.4 Renovar el compromís polític per mostrar l'aposta per la transversalització de gènere en el conjunt de la praxi política.

- ▶ Realitzar, des dels diversos departaments i administracions, anàlisi de la població mitjançant dades estadístiques desagregades per sexes i d'indicadors no androcèntrics que permetin fer una anàlisi de la informació des d'una visió de gènere.
 - Realització d'estudis que incorporin dades segregades per sexes
Indicadors: Nombre d'estudis amb dades segregades
- ▶ A partir d'aquestes anàlisi, confeccionar informes d'impacte de gènere en les àrees o departaments que s'hagi percebut un índex de desigualtat significatiu entre dones i homes.
 - Redactar estudis en base a les dades reals de la població que analitzi els desequilibris i reculli possibles propostes d'ajustament.
Indicadors: Informes redactats, àrees o departaments implicats, aplicabilitat de les dades.

3.5 Ampliar la perspectiva de gènere per tal d'aplicar-la a la praxi política diària.

- ▶ Impulsar des del Consell Comarcal formació continuada i actualitzada a diferents nivells en gènere a la plantilla comarcal
 - Accions formatives
Indicadors: Nombre d'accions i participants (resultats segregats per sexes)
- ▶ Elaborar un protocol normatiu de comunicació oral i escrita igualitària i no sexista comú per a tots els departaments del Consell Comarcal
 - Vetllar per mostrar una imatge igualitària d'homes i dones a les comunicacions i campanyes. Promoure imatges igualitàries de dones i homes, no estereotipades o

vinculades a rols tradicionals.

Indicadors: Elaboració del protocol de comunicació institucional, nombre de formacions adreçades al personal del Consell, nombre d'actuacions.

- ▶ Valorar la formació en gènere i en polítiques de dones en l'accés a la funció pública i en el recorregut de la carrera professional.
 - Incorporar barems de puntuació en les convocatòries públiquesIndicadors: Percentatge de presència dels indicadors en les convocatòries.
- ▶ Incidir en la composició equilibrada paritària d'òrgans, jurats i comissions.
 - Incorporar una visió paritària que incideixi en l'apoderament de les dones en òrgans polítics, de decisió i de direcció o en aquelles àrees on tradicionalment la presència de dones és reduïda
 - Propiciar que la participació de les dones en les comissions o òrgans vagi més enllà de tasques tècniques o de secretariat i que ocupin posicions de lideratge o direcció.Indicadors: Nombre d'accions, índex de paritat dels òrgans i comissions del Consell Comarcal, càrrecs desenvolupats per dones.

3.6 Millorar la coordinació i la cooperació interdepartamental, interinstitucional i amb les associacions i agents socials en l'àmbit de la promoció de la igualtat entre dones i homes.

- ▶ Impulsar espais de coordinació intermunicipals per coordinar, planificar i avaluar les accions en matèria d'igualtat amb representants polítics, tècnics i agents socials (representants d'associacions, personal educatiu...)
 - Crear una taula de coordinació amb trobades permanents per acordar les accions (formatives, de sensibilització, d'apoderament...) que es realitzaran als diferents municipis de la comarca.Indicadors: Nombre de trobades, nombre d'agents participants, nombre de territoris i ens representats...

3.7 Potenciar programes de coeducació per a la igualtat de gènere en totes les etapes educatives i formatives, a casa i en els espais de lleure.

- ▶ Potenciar models d'educació coeducatius, superadors de rols i estereotips sexistes.
 - Oferir propostes formatives coeducatives als equips educatius dels centres d'educació infantil, primària i secundària de sensibilització per donar eines i recursos per treballar en la promoció del creixement de persones lliures, justes i trencar amb la transmissió d'estereotips sexistes.Indicadors: Nombre d'actuacions, persones assistents, centres, nivells educatius i valoració de les assistents.
 - Tallers de prevenció i sensibilització per a joves i adolescents amb el fi de promoure estratègies educatives, preventives i de sensibilització de la importància de la igualtat per a construir una societat justa per a totes i tots.
- Indicadors: Nombre d'actuacions, persones assistents, centres, nivells educatius i valoració de les assistents.

Indicadors: Nombre de campanyes, materials, accions.

- Propostes educatives adreçades a l'alumnat d'educació infantil i primària per sensibilitzar a la població infantil i deconstruir estereotips.
- Indicadors: Nombre d'actuacions, participants centres, nivells educatius i valoració de les assistents.

EIX 4. ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES

Prevenició, detecció i intervenció des de tots els àmbits a tots els nivells

“La violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat”.

Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista

La violència vers les dones és un problema públic de gran envergadura que lluny de reduir-se, any rere any persisteix. Les dades oficials d'assassinats, agressions o denúncies mostren que hi ha moltes tipologies i àmbits on es donen les violències masclistes i que es tracta d'un fenomen transversal que afecta a persones de diferents orígens nacional i/o ètnics, edats o classes socials. Aquestes violències però sovint són naturalitzades o invisibilitzades, i cada cop més el treball de desemmascarar-les i de prevenir-les s'enfronta al sorgiment de nous mites: que moltes denúncies són falses, que es sobredimensiona la problemàtica, la poca credibilitat que es dona a les paraules de les dones, que la igualtat ja està assolida, etc. Aquests mites han calat en el discurs d'alguns/es professionals i de part de la ciutadania i tot i que no es sostenen en les dades oficials, suposen un greu obstacle.

Les institucions públiques comarcals tenen el deure i el compromís de desplegar una línia estratègica clara i eficaç per mostrar el rebuig frontal a totes les expressions de violència masclista. D'una banda ha d'articular recursos i agents per donar una resposta integral i de qualitat a les situacions de violència masclista des de la detecció, l'atenció i la recuperació de víctimes i de fills i filles. D'altra banda s'ha d'avançar cap a una línia d'intervenció compartida en matèria de prevenició, que reculli tan la formació d'agents claus i professionals, la sensibilització i la comunicació no sexista.

4. ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES

Objectiu general

Treballar per a la prevenició, detecció, atenció, sensibilització i eradicació de la violència masclista.

4.1 Enfortir les tasques de prevenició de la violència masclista

- ▶ Donar continuïtat a estratègies educatives i de prevenició dins l'àmbit educatiu per promoure els comportaments igualitaris, solidaris i la resolució de conflictes.
 - Realitzar activitats preventives a les escoles i instituts de la comarca al voltant de les violències (Programa Talla amb els mals rotllos, teatre interactiu Dona Igual,...)
- Indicadors: Nombre d'actuacions, nombre de participants

- ▶ Impulsar campanyes en espais d'oci i festius per prevenir la manifestació de conductes sexistes i violència masclista.
 - Accions encaminades a apoderar les dones davant de possibles actituds masclistes o de dominació, desmuntar determinades actituds o conductes que puguin ser normalitzades en ambients de festa o nocturns i sensibilitzar la població en general en la tolerància zero a les conductes sexistes i les agressions masclistes. (Campanya “No és no”).
Indicadors: Nombre d'actuacions, de serveis d'assessorament i material realitzat
 - Coordinar amb les Comissions de Festa dels pobles de la comarca protocols o accions per prevenir la manifestació de conductes sexistes i violència masclista durant les seves activitats. Conscienciar les persones joves organitzades en col·lectius i gestores d'activitats obertes, la importància d'actuar davant actituds masclistes.
Indicadors: Nombre de coordinacions, nombre de sessions d'assessorament, material

4.2 Millorar la formació i establir circuits d'actuacions comuns

- ▶ Garantir la formació dels professionals dels diferents àmbits (social, sanitari, policial, empresarial, sindical, polític...) i la ciutadania en general en la prevenció, detecció, intervenció i recuperació en situacions de violència masclista.
 - Realitzar cursos de formació i/o xerrades informatives sobre diversos aspectes implicats en la prevenció i l'atenció a les dones víctimes de violència
Indicadors: nombre d'accions formatives, nombre de participants

4.3 Intensificar la coordinació de recursos i serveis entre les diferents administracions públiques per eradicar la violència masclista. Reforçar l'atenció integral potenciar els recursos disponibles.

- ▶ Consolidar, millorar i ampliar la xarxa de recursos públics per la protecció i l'atenció a les persones víctimes de violència tot garantint l'accessibilitat als recursos i l'adequació de l'atenció a les diferents necessitats de les dones
 - Revisar i actualitzar periòdicament el Protocol d'Actuació en cas de violència masclista de l'Alt Urgell
 - Desplegar una campanya informativa continuada sobre els recursos existents d'atenció a les persones que viuen les violències masclistes
 - Oferir els recursos disponibles a la comarca (psicològics, jurídics, d'acompanyament,...) a les dones en situació de violència masclista i als seus fills i filles i familiars
 - Incrementar els recursos disponibles per a les dones. víctimes de violència masclista.
 - Avançar en un procediment de seguiment a mig i llarg termini dels i les infants i adolescents que hagin estat víctimes de violència masclista per assegurar la seva total recuperació.
Indicadors: nombre de recursos implementats. Nombre de trobades de coordinació i agents assistents

4.4 Tolerància zero a les violències masclistes

- ▶ Visibilitzar i condemnar públicament les violències masclistes
 - Elaborar un protocol de comarca que permeti visibilitzar el rebuig institucional, de manera sistemàtica i ferma, davant el feminicidi o qualsevol expressió de violències masclistes i coordinar els diferents agents institucionals implicats i tota l'atenció individual, familiar i comunitària necessària.
Indicadors: materials elaborats, nombre d'actes o concentracions de rebuig convocades, participació institucional.

9. Seguiment i avaluació del Pla Comarcal

Respecte el seguiment del Pla, cal establir, si així es considera, una **Comissió de Seguiment** integrada per representants polítics i tècnics de diverses àrees, que s'ocupi d'assegurar l'assoliment dels objectius plantejats. En tot cas, l'equip tècnic responsable del Pla, serà qui elabori els informes anuals i les memòries de seguiment, que recullin l'avaluació dels aspectes següents

- > Anàlisi de l'acompliment dels objectius establerts en el disseny del Pla
- > Punts forts i punts febles institucionals en la implementació de la política
- > Avaluació de l'impacte de la política
- > Proposta sobre línies futures a seguir

L'avaluació del Pla constitueix una acció clau, en tant que proporciona una informació imprescindible com a eina per al disseny de polítiques de millora. La pràctica avaluativa ha passat d'estar concebuda com un mitjà per aconseguir un baròmetre quantitatiu, a ser entesa com un exercici diari implícit i necessari dins tot acte de planificació política.

S'establirà una avaluació anual de cada curs i final del període d'implantació del pla que avaluï l'impacte de les actuacions desenvolupades, i si es considera oportú, avaluacions intermitges per poder proposar canvis i millores necessàries, així com. Mensualment es registraran els indicadors quantitatius i qualitatius d'avaluació de les accions dutes a terme.

Les dades quantitatives proporcionen informació concreta i concisa sobre les actuacions. És recomanable que el nombre d'ítems no sigui superior a 10 i que les categories siguin clares i amb exemples. Les dades bàsiques que recolliran els indicadors seran:

- > Nom de l'acció
- > Tipus d'actuació (xerrada, assessorament, diada de commemoració, acció formativa, taller, trobada de coordinació,...)
- > Contingut / objectiu
- > Àmbit d'actuació (salut, laboral, educatiu, gent gran, esport, lleure, joventut, cultura, prevenció de violència,...)
- > Data
- > Durada
- > Municipi, localitat i espai on s'ha realitzat l'acció



- > Entitats, serveis i àrees col·laboradores o participants
- > Nombre d'assistents o participants, amb dades desagregades per sexes i diferenciades entre adults i infants.
- > Eix , actuació

Tanmateix, cal facilitar a les persones professionals que actuaran en els diferents àmbits i als participants dels actes i formacions, graelles d'avaluació clares i fàcils d'omplir per tal de sistematitzar el procés de recollida de dades

Pel que fa a les dades qualitatives, resulta imprescindible obtenir la valoració de les persones assistents o usuàries, així com de les persones dinamitzadores o responsables del servei. Les dades bàsiques que recolliran les valoracions qualitatives seran:

- > Acompliment de les expectatives inicials
- > Valoració de l'espai
- > Valoració de la data i l'horari
- > Valoració de la persona dinamitzadora o responsable (grau de professionalitat, atenció...)
- > Valoració dels continguts (Utilitat, adequació,...)
- > Grau de satisfacció
- > Altres interessos

10. Bibliografia i documentació

Guies, estudis i documents normatius

Diferències entre homes i dones en els àmbits familiar, social, econòmic i polític. Setembre 2009. Centre d'Estudis d'Opinió.

<http://w110.bcn.cat/Homes/Continguts/Documents/Fitxers/Diferencies%20entre%20homes%20i%20dones%20a%20Catalunya.pdf>

Guia para elaborar, implantar y evaluar Planes de Igualdad de Oportunidades entre mujeres y hombres en el ámbito local. Junta de Castilla y León. Conserjería de Familia e Igualdad de Oportunidades Dirección General de la Mujer.

http://www.dipsanet.es/upd/pdfs/15_DACFormacionComplementaria/IgualdadGenero/Guia_Igualdad_Jcyl.pdf

Guia para la Gestión de las Políticas Locales de Igualdad en los Gobiernos Locales de Municipios de menos de 10.000 Habitantes. Federación española de municipios y provincias.

<http://www.femp.es/files/566-183-archivo/Guia%20para%20la%20gestion%20de%20la%20Igualdad%20en%20peque%C3%B1os%20municipios.pdf>

Guía para el diseño, gestión y evaluación de planes locales para la igualdad. EUDEL- Asociación de Municipios Vascos y EMAKUNDE- Instituto Vasco de la Mujer. (2008).

http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/publicaciones_recursos/es_emakunde/adjuntos/guia_plan_local_igual_es.pdf

Guía para elaborar Planes Locales de Igualdad. Federación Española de Municipios y provincias. <http://e-mujeres.net/sites/default/files/Guia%20Planes%20Igualdad.pdf>

Guia de recomanacions per a la detecció de violència masclista en homes. Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 2013.

<http://w110.bcn.cat/Homes/Continguts/Documents/Guia%20Detecci%C3%B3%20Homes%20DEFINITIVA.pdf>

Guia per a l'abordatge integral de la violència sexual a Barcelona. Intervenció i circuits. Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 2012.

http://www.gencat.cat/salut/botss/html/ca/dir3612/guia_violsexual_definitiu_juliol2012_set.pdf

Igual retribución. Herramientas para combatir la brecha salarial. UGT.

<http://www.igualretribucion.es/es-es>

La prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe a l'empresa. Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya. Barcelona, 2009.

http://www.gencat.cat/treball/doc/doc_32684091_1.pdf

Pla estratègic de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya. (2012-2015). Generalitat de Catalunya. Institut Català de les Dones.

Prevenció de relacions abusives de parella: Recomanacions i experiències. Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 2010.

http://www.gencat.cat/salut/botss/html/ca/dir193/recomanacions_per_la_prevenccio.pdf

Rvd-bcn. protocol de valoració del risc de violència contra la dona per part de la seva parella o exparella. Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 2011.

http://www.gencat.cat/salut/botss/html/ca/dir3612/protocol_rvd_bcn.pdf

Protocol d'actuació en cas de violència masclista a l'Alt Urgell. 2012.

Memòries tècniques anuals del SIAD Alt Urgell 2012-2014

Llibres i articles

Amorós, Celia; Fernández, Carmen. Violencia y sociedad patriarcal. Madrid: Pablo Iglesias, 1990.

Azpiazu Carballo, Jokin (2013). "Grupos de hombres y discursos sobre la masculinidad: ¿Nuevas configuraciones?". <http://www.fes-web.org/uploads/files/modules/congress/11/papers/855.pdf>

Bonino, Luis. (1998). Micromachismos. Madrid: CECOM.

Bordieu, Pierre (2000). La dominación masculina. Anagrama.

Ferreira, Graciela B (1989). La mujer maltratada. Un estudio sobre las mujeres víctimas de la violencia doméstica (4ª ed.). Buenos Aires: Editorial Sudamericana.

Gabarró, D. Barcelona: 2008. Transformar a los hombres: un reto social. <http://w110.bcn.cat/Homes/Continguts/Documents/Fitxers/Transformar%20a%20los%20hombres.pdf>

Gil Rodríguez, Eva Patrícia i Lloret Ayter, Imma (2007). La violencia de género. Barcelona: Editorial UOC.

Osborne, Raquel (2009). Apuntes sobre violencia de género. Barcelona: Bellatera 2009.

Ponce Antenaza, Alvaro. (2012). Seguir la trama. Género, Subjetividad y Violencia. Teoría y Praxis para un modelo Constructivo-Narrativo de intervención psicosocial con hombres que maltratan. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.

Rodríguez Luna, Ricardo i Bodelón, Encarna (2011). *Las violencias machistas contra las mujeres*. Bellaterra: Universitat autònoma de Barcelona.

Tulla, A i Pallares, M. (2006). La mobilitat quotidiana a l'Alt Pirineu i Aran. Papers 48.

Aquest document ha estat redactat per mOntanyanes, Estratègies creatives per a la dinamització local, i la tècnica del SIAD, Sílvia Trigueros Wagner.

La Seu d'Urgell, 31 de desembre de 2015

El Ple del Consell Comarcal va aprovar el IV Pla d'Igualtat d'Oportunitats de la comarca de l'Alt Urgell 2016-2019 el 25 de febrer de 2016,




**Consorci
d'atenció
a les persones
de l'Alt Urgell**



**Consell Comarcal
de l'Alt Urgell**



Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

